

SAVONIA

OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
SOSIAALI-, TERVEYS- JA LIIKUNTA-ALA

"PARASTA ON PIIRTÄMINEN JA KAVERIT."

Pilke taidepäiväkoti Valon perheiden asiakastyytyväisyys sekä taide-
lähtöisyyttä koskevat odotukset ja kokemukset

TEKIJÄT: Saija Häkklä
Anna Jyrinki SS16SP

Koulutusala	
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	
Koulutusohjelma/Tutkinto-ohjelma	
Sosionomin tutkinto-ohjelma	
Työn tekijä(t)	
Saija Häkkinen ja Anna Jyrinki	
Työn nimi	
"Parasta on piirtäminen ja kaverit" - Pilke taidepäiväkotin Valon perheiden asiakastyytyväisyys sekä taidepainotteisuutta koskevat odotukset ja kokemukset	
Päiväys	14.11.2019
Sivumäärä/Liitteet	55
Ohjaaja(t)	
Marjaana Tuovinen	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t)	
Pilke taidepäiväkotin Valo, Kuopio	
Tiivistelmä	
<p>Opinnäytetyön toimeksiantajana toimi Kuopion Saaristokaupungissa sijaitseva, elokuussa 2018 toimintansa aloittanut Pilke taidepäiväkotin Valo. Opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia vanhempien odotuksia ja kokemuksia taidelähtöisten menetelmien käytön vaikutuksista lasten kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen Pilke taidepäiväkotin Valossa. Lisäksi tarkoituksena on tutkia perheiden tyytyväisyyttä lastensa hoitoon taidepäiväkodissa. Tutkimuksen taustalla olivat varhaiskasvatustutkimuslaki sekä varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, joissa myös mainitaan huoltajien ja perheiden oikeus vaikuttaa varhaiskasvatuksen kehittämistyöhön. Teoreettisena viitekehysnä tutkimuksessa oli teoreettinen tieto taidelähtöisten menetelmien käytöstä varhaiskasvatuksessa.</p> <p>Tutkimuksesta saatuja tuloksia taidepäiväkotin Valo voi hyödyntää toimintaa kehittäessään asiakaslähtöisesti. Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena, jonka aineistonkeruumenetelmänä käytettiin lomakehaastattelua. Lomake jaettiin toimeksiantajan kaikille sen hetkisille asiakasperheille kotiin täytettäväksi. Lomakkeessa oli kvalitatiivisten kysymysten lisäksi kvantitatiivisesti eli määrällisesti mitattava kysymysosio. Tutkimuksella mahdollistettiin myös lasten osallistuminen palautteen annossa. Lapset saivat omat ikä- ja kehitystasoiset kysymykset, joihin pystyi tuottamaan kuvalliset vastaukset.</p> <p>Tutkimuksen tuloksista saatiin selville perheiden odotuksia ja kokemuksia taidelähtöisten menetelmien käytöstä ja vaikutuksista lasten oppimiseen ja kehitykseen taidepainotteisessa päiväkodissa. Vanhemmat ovat tietoisia taidelähtöisten menetelmien hyödyistä sekä huomanneet lastensa kehityksessä muutoksia, mutta tämän tutkimuksen mukaan he eivät kuitenkaan osanneet sanoa, kuinka paljon juuri taidepainotteisuudella on ollut vaikutusta heidän lapsensa kasvuun, oppimiseen ja kehitykseen. Päiväkotia valitessa taidepainotteisuus ei ollut suurin syy valinnalle, mutta vanhemmat kokivat sen etuna.</p> <p>Lisäksi tutkimustuloksista saatiin selville, että eniten positiivisia kokemuksia vanhemmilla oli päiväkodin oppimisympäristöjen innostavuudesta, motivoivuudesta. Lisäksi vanhemmat kokivat voivansa vaikuttaa lapsensa päivään päiväkodissa. Negatiivisimmat kokemukset liittyivät ilmapiiriin kiireettömyyteen lapsen tuonti- ja hakutilanteissa sekä sähköisen tiedotuskanavan DaisyNetin toimimattomuuteen. Lasten tuotoksissa ilmeni eniten kaverisuhteisiin liittyviä ajatuksia. Tutkimuksen johtopäätöksinä tärkeimmiksi seikoiksi nousivat käytännöllisyyden ja arjen sujuvuuden merkitys perheiden elämässä ja siten päiväkodin valinnassa, kiireettömyyden tuntu vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan vuorovaikutuksessa sekä toimiva informaation kulku päiväkodin ja kodin välillä.</p>	
Avainsanat	
varhaiskasvatus, taidelähtöiset menetelmät, päiväkotin	

Field of Study			
Social Services, Health and Sports			
Degree Programme			
Degree Programme in Social Services			
Author(s)			
Saija Häkkinen and Anna Jyrinki			
Title of Thesis			
"The best things are drawing and friends" - Families' customer satisfaction, expectations and experiences concerning arts-based methods in Pilke Arts Day Care Center Valo			
Date	14.11.2019	Pages/Appendices	55
Supervisor(s)			
Marjaana Tuovinen			
Client Organisation /Partners			
Pilke Arts Day Care Center Valo			
Abstract			
<p>The client organization was a new arts-oriented day care center Pilke Arts Day Care Center Valo located in Saaris-tokaupunki in Kuopio. The purpose of this thesis was to study families' expectations and perceptions for the use of arts-based methods as well as the effects arts-based methods may have had on their children's learning and development in the art oriented day care center Pilke Arts Day Care Center Valo. In addition, the aim of this thesis was to study families' satisfaction with day care. The background of this thesis relies on Finland's Early childhood education law and the Early childhood education plan, in which it is emphasized that the families have a right to participate in developing early childhood education in co-operation with the personnel. The theoretical reference framework of this thesis consists of theory and use of arts-based methods in early childhood education.</p> <p>As an outcome, the personnel at Pilke Arts Day Care Valo can use the results of this study to improve and develop their activities in customer-oriented manner. The study was implemented as a qualitative research in which the study material was collected with a structured survey form. The form was distributed to all customers of Pilke Arts Day Care Center Valo, so they could fill up the form at home. The form had qualitative questions, but it also had a sequence of quantitatively measured questions. This study aimed to take the children's as well as their parents' participation into consideration. The structured survey form had questions specifically aimed at the children so that they could draw about their thoughts on their day care at Arts Day Care Center Valo.</p> <p>The results of this study revealed families' expectations and experiences from the use of arts-based methods at Arts Day Care Center Valo as well as their satisfaction with the day care their children received on daily basis. The study showed that parents are aware of the positive effects of using arts-based methods in early childhood education, but they were unsure whether they had much of an impact on their children's learning and development. The orientation to arts wasn't the main reason of choosing the day care center, but parents felt it was a good bonus. The study also revealed that the parents' most positive experiences are related to inspiring, motivating and safe learning environments as well as the fact that the parents felt they could have an impact on their children's day at the day care. The most negative experiences were related to the hectic atmosphere where the parents were either bringing their children to day care or picking them up after the day. The children's drawings revealed their thoughts on friendships and social relations. Based on the results, the main conclusions are focused on the importance on practicality in families' everyday life, non-hectic atmosphere while interacting with day care personnel and functional information between day care and the families.</p>			
Keywords			
early childhood education, arts-based methods, day care			

SISÄLTÖ

JOHDANTO.....	5
1 VARHAISKASVATUSTA OHJAAVAT LAIT JA SUOSITUKSET	7
1.1 Varhainen oppiminen.....	7
1.2 Oppimisympäristön merkitys	9
2 PÄIVÄKOTI-ikäisten lasten taidekasvatus	10
2.1 Taidelähtöisten menetelmien merkitys esteettisten peruskokemusten syntymiselle.....	10
2.2 Taidelähtöiset menetelmät kasvun, kehityksen ja oppimisen tukena	11
3 TOIMINTAKULTTUURIN KUVAUS.....	13
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN PILKE TAIDEPÄIVÄKOTI VALOSSA.....	14
4.1 Laadullisen tutkimuksen toteuttaminen	14
4.2 Tutkimukseen liittyvät tutkimuskysymykset	15
5 OPINNÄYTETYÖHÖN LIITTYVÄT EETTISET- JA LUOTETTAVUUSKYSYMYKSET	17
5.1 Luotettavuuden takaaminen.....	17
5.2 Eettinen näkökulma.....	17
6 TUTKIMUSPROSESSI JA AINEISTON KERUU.....	19
7 AINEISTON ANALYYSI	20
7.1 Vastaajien esitiedot.....	20
7.2 Vanhempien odotukset taidelähtöisten menetelmien vaikutuksista lapsen oppimiseen, kasvuun ja kehitykseen	21
7.3 Vanhempien kokemukset taidepainotteisuuden vaikutuksista lasten oppimiseen	22
7.4 Vanhempien arviot päiväkodin arjen toimivuudesta sekä kehittämiskohteista.....	23
7.5 Kasvatusyhteistyö ja sen sujuvuus.....	32
7.6 Lasten näkemyksiä päiväkodin toiminnasta.....	33
8 TUTKIMUSTULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET	37
9 POHDINTA	39
LÄHTEET JA TUOTETUT AINEISTOT	41
LIITE 1: TUTKIMUSLUPA.....	43
LIITE 2: SAATEKIRJE	44
LIITE 3: LOMAKEHAASTATTELURUNKO	45

JOHDANTO

Suuntaudumme molemmat opinnoissamme varhaiskasvatusalalle. Kuopioon on elokuussa 2018 avattu uusi yksityinen taidepainotteinen Pilke taidepäiväkoti Valo, jossa toinen tämän opinnäytetyön tekijöistä myös suoritti syventävän pedagogisen harjoittelun keväällä 2019. Valo on ensimmäinen ja tällä hetkellä ainoa taidepainotteinen päiväkoti Kuopiossa. Toimeksiantaja valikoitui pääasiassa siksi, että olemme kiinnostuneita taidelähtöisten menetelmien käytöstä varhaiskasvatuksessa ja niiden vaikutuksista lapsen kasvuun, oppimiseen ja kehitykseen. Tämän opinnäytetyön teoreettinen viitekehys on rajattu taidelähtöisten menetelmien käyttöön varhaiskasvatuksessa. Kuvaamme varhaista oppimista ja siihen liittyviä oppimisympäristöjä ja oppimiskäsitystä sekä taidelähtöisten menetelmien hyötyjä varhaisen oppimisen ja varhaiskasvatuksen kontekstissa.

Koska päiväkoti ei ole ollut toiminnassa kovinkaan pitkään, opinnäytetyön tarkoituksena on kartoittaa huoltajien toiveet ja odotukset päiväkodin toiminnan ja taidelähtöisten menetelmien suhteen. Lomakehaastattelun avulla pyrimme saamaan sekä päidähdoidossa olevat lapset, että heidän vanhempansa arvioimaan Pilke taidepäiväkoti Valon toimintaa sekä asiakastyytyväisyyden että taidelähtöisten menetelmien käytön osalta. Kysely mahdollistaa vanhempien osallistumisen toiminnan kehittämiseen. Tutkimuksellinen opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena haastattelulomaketta käyttäen.

Pyrimme saamaan kyselyymme vastauksia kaikilta tutkimushetkellä päiväkodin asiakkaana olevien lasten vanhemmilta. Tämän opinnäytetyön tavoitteena on, että päiväkodin henkilökunta voi käyttää kerättyä tietoa hyödyksi toimintansa kehittämisessä asiakaslähtöisesti. Sen lisäksi, että itse oppimme taidelähtöisten menetelmien vaikutuksista päiväkotikäisten lasten kasvuun, oppimiseen ja kehitykseen, halusimme myös tietää, mikä sai vanhemmat valitsemaan lapsensa päivähoitopaikaksi juuri taidepainotteisen päiväkodin. Halusimme kerätä vanhempien kokemuksia ja näkemyksiä siitä, miten he tutkimushetkellä kokevat taidelähtöisten menetelmien vaikuttaneen lasten oppimiseen, kasvuun ja kehitykseen.

Useat taidelähtöisiin menetelmiin liittyvät opinnäytetyöt ovat olleet pääasiassa toiminnallisia. Lasten vanhemmilta kerättyyn, tyytyväisyyttä ja taidelähtöisten menetelmien käyttöön liittyviä kokemuksia mittaavaan aineistoon perustuvia opinnäytetöitä ei vastaavasti ole toteutettu. Vuonna 2007 Stakesin, nykyisen Terveystieteiden tutkimuskeskuksen teettämän tutkimuksen mukaan vanhemmat olivat yleisesti ottaen luottavaisia ja tyytyväisiä varhaiskasvatuksen laatuun. Tutkimuksen tekijä Anna-Leena Välimäki vertaili vuosina 1990 ja 2007 kerättyjä vanhempien kommentteja varhaiskasvatuksen laatua koskien ja löysi niistä kolme pääteemaa: vanhemmat pitivät tärkeinä lasten perushoidollisia asioita, siis sitä, että lapsi on saanut tarpeeksi huolenpitoa ja että lapsen perustarpeista on huolehdittu. Toisena teemana esiin nousi vanhempien toiveet keskustelusta muiden aikuisten, sekä varhaiskasvattajien että toisten vanhempien kanssa. Kolmas teema liittyi siihen, että vanhemmilla on

usein ohut käsitys siitä, mistä kaikesta varhaiskasvatus koostuu. (Välimäki 2009, 81-82.) Näitä teemoja nousi esiin myös tämän opinnäytetyötutkimuksen tuloksissa.

1 VARHAISKASVATUSTA OHJAAVAT LAIT JA SUOSITUKSET

Kaikilla Suomen varhaiskasvatustyksiköillä on velvollisuus noudattaa varhaiskasvatusta koskevaa lainsäädäntöä sekä laatia niin paikalliset, kuin lasten yksilölliset varhaiskasvatussuunnitelmat käyttäen varhaiskasvatussuunnitelman perusteita raameinaan. Esiopetuksen suunnittelua ja toteutusta ohjaavat perusopetuslaki sekä esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet. (ePerusteet, 2018.) Keskeisiä varhaiskasvatusta koskevia lakeja ovat ainakin Varhaiskasvatustalaki, valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksesta, perusopetuslaki, lastensuojelulaki sekä asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (Opetus- ja kulttuuriministeriö s.a.).

Valtakunnallisen ohjauksen tarkoitus on taata yhdenvertaiset edellytykset varhaiskasvatukseen osallistuville lapsille koskien heidän kasvuaan, kehitystään ja oppimistaan. Varhaiskasvatuksen tulee olla koko maassa laadukasta ja tasavertaista. Tämän toteutumiseksi on kehitetty varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, jossa korostuu varhaiskasvatuksen suunnitelmallisuus ja tavoitteellisuus. Kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuudessa painottuu erityisesti pedagogiikka. (ePerusteet, 2018.)

Pedagogisia ratkaisuja ja menetelmiä on tänä päivänä monipuolisesti ja varhaiskasvatustyksiköt usein profiloituvat jotain tiettyä pedagogista suuntausta painottavaksi. Tämä painottaminen ei kuitenkaan poista varhaiskasvatustyksiköiden velvollisuutta käyttää erilaisia menetelmiä ja toimintamalleja monipuolisesti sekä lapsilähtöisesti, kuten varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa säädetään. Tässä tutkimuksessa rajaamme tarkastelun taidelähtöisten menetelmien käytön kokemuksiin erään varhaiskasvatustyksikön asiakkaiden, vanhempien ja lasten, näkökulmasta. Seuraavaksi käsittelemme lapsen varhaista oppimista käsitteenä, oppimisympäristöä sekä tarkastelemme hieman konstruktivistista oppimisteoriaa, koska sen pääpiirteitä on kuvattu myös Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden luvussa *Oppimiskäsitys* (Opetushallitus 2018, 21-22) ja nämä kaikki tarkastelun kohteet ovat vahvasti osa taidelähtöisiä menetelmiä.

1.1 Varhainen oppiminen

Pohja oppimiselle luodaan jo varhaisessa lapsuudessa. Vanhemman ja lapsen välinen varhainen vuorovaikutus- ja kiintymyssuhde on merkittävässä roolissa oppimiskyvyn muovautumiselle (Kronqvist 2016, 27). Kiintymyssuhdeteoria on John Bowlbyn 1900-luvulla kehittämä teoria, jonka mukaan lapsessa on sisäänrakennettu ominaisuus kiinnittyä ensisijaiseen hoitajaansa. Tällöin lapsen ja hoitajan välille syntyy kiintymyssuhde, jossa korostuu lapsen ja häntä hoitavan aikuisen vuorovaikutussuhde ja sen merkitys myöhäisemmälle kehitykselle. Kiintymyssuhde muovaa lapsen kykyä havainnoida, ajatella, tulkita ja oppia. Toistuvat kokemukset lapsen ja hoitajan välisestä vuorovaikutuksesta auttaa lasta luomaan syy-seuraus -oletuksia, jolloin ihminen oppii säätelemään muun muassa tunteitaan. (Vilén, Vihunen, Vartiainen, Sivén, Neuvonen ja Kurvinen 2006, 87-88; Kanninen ja Sigfrids 2012, 30.) Kun lapsi kykenee luottamaan siihen, että vanhempi huomaa hänen tarpeensa ja vastaa niihin, luottamus aikuisen tarjoamaan hoivaan kestää todennäköisesti myös myöhempään päiväkotikään. (Kronqvist 2016, 27.)

Päivähoidossa toteutettavan varhaiskasvatuksen eli pedagogiikan tavoitteena on luoda lapselle mahdollisuudet saada hoivaa, kasvatusta ja opetusta. Opetuksella tarkoitetaan sitä, että lasta kannustetaan uusien tietojen ja taitojen oppimiseen lasta kiinnostavia ja motivoivia menetelmiä hyödyntämällä niin, että myös lapsen yksilölliset mielenkiinnonkohteet sekä kehitys- ja taitotaso otetaan huomioon (Ahonen 2017, 27). Varhaiskasvatuksen perusteissa (2018, 23-27) määritellään myös laaja-alaisen osaamisen alueet, joiden toteutuminen on otettava huomioon sekä paikallisia, että lasten omia varhaiskasvatussuunnitelmia laatiessa. Laaja-alaisen osaamisen alueet tukevat lapsen elinikäistä oppimista päivähoidosta esi- ja peruskoulun opetussuunnitelmien perusteisiin saakka, jotta lapsi kasvaisi osaavaksi yhteiskunnan jäseneksi. (Opetushallitus 2018, 23-27.)

Konstruktivistisessa oppimisteoriassa avainasemassa on lapsen oma osallisuus ja toimijuus. Oppiminen tapahtuu kaikissa arjen tilanteissa, ja siksi oppiminen onkin niin kutsutusti autenttista, eli arkioppimista tai informaalia oppimista. Pienten lasten kohdalla konstruktivistinen tapa oppia on varsin luonnollinen - uutta tietoa ja uusia taitoja opitaan jo hallinnassa olevien tietojen ja taitojen pohjalta, ja uudet tiedot ja taidot rakentuvat aiemmin opitun päälle. Opittavat asiat kytketään arkipäiväisiin toimintoihin. Konstruktivistinen teoria tunnistaa yksilöllisen konstruktivismiin, jossa merkityksellistä on lapsen oma motivaatio, aktiivisuus ja toimijuus kiinnostavien asioiden tutkimisessa. Toimijuudella tarkoitetaan sitä, että lapsi on aktiivinen toimija suhteessa omaan oppimiseensa, ei pelkästään toiminnan tai havainnoinnin kohde. Hänen mielipiteensä ja tahtonsa huomioidaan pedagogista toimintaa suunnitellessa ja toteutettaessa. Sosiaalinen konstruktivismi on toinen teoriassa tunnustettu näkökulma, joka puolestaan korostaa ryhmätoiminnan ja mallioppimisen tärkeyttä suhteessa varhaiseen oppimiseen. (Kronqvist 2016, 19; Vilén, ym. 2006, 216-217.) Tätä oppimiskäsitystä kuvataan myös Varhaiskasvatuksen perusteiden luvussa *Oppimiskäsitys* (2018, 21-22).

Lapselle leikki on luontainen tapa oppia, ja siihen nivoutuvat mielikuvituksen ja erilaisten roolien käyttö ja tulkinta leikissä tukevat sekä lapsen abstraktia ajattelua, että itsesäätelytaitoja, joita tarvitaan sosiaalisten ja kaverisuhteiden solmimiseksi ja ylläpitämiseksi. Varhaiskasvatuksessa myös aikuisella on merkittävä rooli lapsen oppimisprosessissa. Aikuisen tehtävänä on toisaalta taata, että yhteiselle ihmettelylle ja pohtimiselle olisi tarpeeksi aikaa ja mahdollisuuksia, toisaalta olisi hyvä pysyä myös itse heittäytyä oppijan ja ihmettelijän rooliin. Kaikkeen ei tarvitse eikä pidäkään olla valmiista vastausta, vaan asioita ja ilmiöitä voidaan ihmetellä yhdessä ja luoda kokonaan uusia lähestymistapoja oppimiselle. (Ahonen 2018, 36.)

On olemassa myös riskitekijöitä, jotka voivat vaikuttaa negatiivisesti lapsen oppimiseen. Riskejä voivat olla esimerkiksi aikuisten epäluottamus lapsen osaamiseen ja oppimiseen, turvallisten kiintymyssuhteiden puuttuminen tai päiväkodin lapsiryhmän huono ilmapiiri ja konfliktialttius. Kiinnittämällä huomio hyvään lapsen toiminnassa, rohkaisemalla ja positiivista palautetta antamalla sekä luomalla mahdollisuuksia positiivisiin oppimiskokemuksiin voidaan vaikuttaa myönteisesti lapsen itseluottamukseen, minäpystyvyyssuskomuksiin ja voimaantumiseen. (Kronqvist 2016, 27-28.)

1.2 Oppimisympäristön merkitys

Oppimisympäristöllä tarkoitetaan kaikkia niitä ympäristöjä, joissa lapsi on. Varhaiskasvatuslain mukaan varhaiskasvatuksen oppimisympäristön on oltava turvallinen, terveellinen ja esteetön ja sen on edistettävä lasten oppimista (varhaiskasvatuslaki § 10). Lapsen oppimisen ja kehityksen kannalta on siis tärkeää, että lapselle luodaan edellytykset mielenkiinnon mukaisten asioiden tutkimiselle ja oppimiselle. Kronqvist toteaa artikkelissaan (2016, 21), että vaikka lapsen kehitys on yksilöllistä, oppimiseen liittyy yksilöllisten piirteiden lisäksi kiinteästi myös ympäristö. Ympäristöllä tarkoitetaan tässä kontekstissa oppimisympäristöä sekä kasvuympäristöä niin kotona kuin päiväkodissakin. Oppiminen ei siis tapahdu tyhjiössä.

Varhaiskasvatuksen pedagogisesta näkökulmasta kaikki tilat, paikat, yhteisöt, välineet ja tarvikkeet, niin päiväkodin seinien sisällä kuin niiden ulkopuolellakin, ovat oppimisympäristöjä. Niiden tulee osaltaan tukea lasten kasvua, kehitystä ja oppimista sekä psyykkisestä, fyysisestä että sosiaalisesta ulottuvuudesta tarkasteltuna. Oppimisympäristön psyykinen ja fyysinen ulottuvuus pitää sisällään joustavan ryhmätoiminnan, jossa jokaisella lapsella on mahdollisuus ja oikeus tulla nähdyksi ja kuulluksi turvallisessa ilmapiirissä, ja oppia aikuisen tuella tunnistamaan ja näyttämään omia tunteitaan ja säätämään niitä. (Opetushallitus 2018, 32-33.) Oppimisympäristöjen on oltava muokattavissa niin, että niissä on mahdollista toteuttaa pedagogista toimintaa monipuolisesti, ja että lapsilla on mahdollisuus vaikuttaa ja osallistua niiden kehittämiseen. Hyvä oppimisympäristö pitää sisällään lasten omien tarpeiden ja mielenkiinnon mukaisia välineitä ja leluja, joiden avulla voidaan myös edistää lasten välistä tasa-arvoa ja rikkoa totuttuja sukupuolirooleja sekä edistää kulttuurin moninaisuuden näkyvyyttä. Oppimisympäristöjen on oltava lasta motivoivia ja leikkiin, uteliaisuuteen, tutkimiseen, luovuuteen, itseilmaisuun ja fyysiseen aktiivisuuteen kannustavia. (Mt., Opetushallitus 2018, 30.) Tässä opinnäytetyössä on tutkittu myös vanhempien kokemuksia Pilke taidepäiväkoti Valon oppimisympäristöjen motivoivuutta, innostavuutta ja turvallisuutta koskien.

Oppimis- ja toimintaympäristöjen elämyksellisyys on myös sidoksissa päiväkotikäisten lasten esteettisten peruskokemusten syntymiselle. Hyvässä oppimisympäristössä lapsella on mahdollisuus toteuttaa itseään ja rakentaa omia kokemuksiaan, ajatuksiaan ja itseilmaisuun sekä leikin että erilaisten taiteellisten keinojen avulla. Oppimisympäristöä suunniteltaessa on otettava huomioon lasten mielenkiinnon kohteet ja kehitystaso. (Ruokonen ja Rusanen 2009, 12.)

2 PÄIVÄKOTI-ikäisten lasten taidekasvatus

Oppimiskäsityksen mukaan lapsi on aktiivinen oppija, jonka osallisuutta ja toimijuutta tulee tukea varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018, 21-22) kerrotaan, että lapsi oppii kokonaisvaltaisesti vuorovaikutuksessa sekä eri menetelmien ja toiminnan kautta. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018) määritellään, että varhaiskasvatuksen tehtäviin kuuluu lasten musiikillisen, sanallisen, kehollisen sekä kuvallisen ilmaisun tukeminen mahdollisimman monipuolisesti eri menetelmiä yhdistellen. Tämän lisäksi varhaiskasvatuksen tulee tukea lasten tutustumista taide- ja kulttuuriperintöön. (Ahonen 2017, 193-193; Opetushallitus 2018, 42-43.) Tässä opinnäytetyössä ei eritellä eri taidekasvatuksen muotoja, vaan niiden käytön merkitystä lapsen oppimiselle ja kehitykselle käsitellään yleisesti.

Lapsen oppiminen tapahtuu muun muassa itseään ilmaisten ja taiteisiin perustuvassa toiminnassa. Taidemenetelmien ja luovuuden merkitys lapsen kasvulle, kehitykselle ja oppimiselle on huomioitu myös YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksessa. Sen mukaan lapsella on oikeus kaikkeen itsensä ilmaisuun sekä kulttuuri- ja taide-elämään osallistumiseen. Näiden oikeuksien lisäksi tulisi tukea ja mahdollistaa lasten yhtäläiset mahdollisuudet osallistua taide-, virkistys-, kulttuuri-, ja vapaa-ajantoihin (YK:n yleissopimus Lapsen oikeuksista 1989, 31. artikla).

Lapselle on ominaista tutkia maailmaa kaikilla aisteillaan ja toimia luovasti näiden aistihavaintojen perusteella. Lapsella ei ole vielä syntynyt ennakkokäsityksiä maailmasta ja siksi hänelle aistihavainnot ovat erityisessä asemassa uuden oppimisessa. Taidelähtöisten menetelmien hyödyntämisessä voidaan ohjata lasta oppimaan uusia asioita lapsilähtöisesti ja antaa mahdollisuus vuorovaikutukseen lapselle luontevalla tavalla. Lapsi voi siis ilmaista muille ajatuksiaan ja tunteitaan, vaikka ei siihen verbaalisesti kykenisikään syystä tai toisesta. (Pääjoki 2016, 113-114; Vilén, ym. 2006, 489.) Ruokonen ja Rusanen (2009, 12-14) kuvailevat artikkelissaan *”taidekasvatuksen eheää punosta”*, jossa erilaisia taidelähtöisiä menetelmiä, kuten kuvataidetta, musiikkia, tanssia ja draamaa, yhdistämällä tuetaan lapsen kokonaisvaltaista kasvua, oppimista ja kehitystä varhaiskasvatuksessa.

2.1 Taidelähtöisten menetelmien merkitys esteettisten peruskokemusten syntymiselle

Varhaiskasvatuksen kontekstissa esteettisyydellä tarkoitetaan eri taidemuotojen ja -menetelmien yhdistymistä kokonaisuudeksi, jonka tavoitteena on antaa lapselle mahdollisuus nauttia ja kokea erilaisista taidemuodoista ja saada onnistumisen kokemuksia omasta toiminnastaan. Esteettisyys liittyy olennaisesti elämyksellisyyteen ja kokemuksellisuuteen ja siihen, että varsinkin pieni lapsi kokee maailman kaikilla aisteillaan, siis koko kehollaan. Myös fyysisen kehityksen kannalta esteettinen kasvatus ja erityisesti taiteellinen toiminta on merkityksellistä. Eri aistien harjaannuttamisen lisäksi vaikutukset motoriseen kehitykseen ovat myönteisiä, sillä kehon käyttäminen taiteen tekemiseen esimerkiksi luovan liikunnan tai tanssin kautta tuo uusia ulottuvuuksia liikkumiseen ja kehon hallintaan. (Rusanen, Kuusela, Rintakorpi ja Torkki 2014, 26-28, 40; Mäkivaara ja Sarviaho 1999, 16-17.)

Varhaiskasvatuksessa toteutetulla taidekasvatuksella ja ilmaisun tukemisella voi olla vaikutusta lapsen esteettisten peruskokemusten syntyyn. Varhaiskasvattaja on avainasemassa esteettisten kokemusten syntymiselle. Esteettisellä peruskokemuksella tarkoitetaan niitä hetkiä ja kokemuksia, jotka ovat syntyneet jo yksilön lapsuudessa, ja kasvattajan tehtävä on luoda mahdollisuudet kokemusten saamiselle. Myös aikuinen voi ja saa ihmetellä ja tutkia erilaisia ilmiöitä yhdessä lapsen kanssa. (Ruokonen ja Rusanen 2009, 10.) Kokemuksia voi olla useita, niihin voi liittyä monia eri aistitasoja ja ne voivat olla erittäin syviä ja intensiivisiä hetkiä.

Esteettiset peruskokemukset vaikuttavat siihen, millaisista taiteellisista menetelmistä tai toimintatavoista lapsi kiinnostuu myöhemmin elämässään tai muodostuuko taiteesta ja itseilmaisusta kenties mieluisa harrastus tai intohimo. Esteettisten peruskokemusten syntymisen näkökulmasta taidelähtöisten menetelmien ja itseilmaisun hyödyt eivät siis rajoitu pelkästään oppimiseen, vaan toiminnan tuomat elämykset ja nautinnollisuus ovat myös merkityksellisiä. (Ahonen 2017, 196, 199; Ruokonen ja Rusanen 2009, 12.)

2.2 Taidelähtöiset menetelmät kasvun, kehityksen ja oppimisen tukena

Taiteen avulla lapsi pystyy ilmaisemaan itseään ja jakamaan kokemuksiaan toisten kanssa. Luovan itseilmaisun pedagogiikan teoreetikko Lowenfield näki taiteellisen ilmaisun tärkeänä lapsen kehitykselle. Myös Rusanen (2009, 52) mainitsee, että varsinkin kuvataiteellisen kasvatuksen keinoin lapsi kykenee purkamaan sisäisiä impulssejaan, ajatuksiaan ja tunteitaan ja näin kehittää suhdettaan paitsi maailmaan, myös itseensä. Ympäristön ja ihmisen välillä syntyy jatkuvasti rajoitteita ja konflikteja, joita voidaan luovan itseilmaisun välillä käsitellä turvallisesti. (Rusanen, Kuusela, Rintakorpi ja Torkki 2014, 42; Pääjoki 2016, 114.) Näin ollen voidaan todeta, että luovalla ilmaisulla, kuten esimerkiksi musisoinnilla, voidaan kehittää muun muassa itsesääätelytaitoja, tunnetaitoja ja sosiaalisia taitoja sekä ongelmanratkaisuun liittyviä taitoja (Ruokonen 2009, 22).

Taiteen tuottaminen voi olla sosiaalinen prosessi, jolloin lapsen sosioemotionaaliset taidot voivat kehittyä. Taidekasvatuksessa huomioidaan myös yhteisöllisyys. Esimerkiksi lasten yhteiset, isot maalaukset, tai muut vastaavat lasten yhteiset projektit ovat hyvää taidekasvatuksellista toimintaa, jossa myös yhteisöllisyys ja vertaisoppiminen korostuvat. Lapset usein haluavat seurata toistensa tekemistä ja jakavat ajatuksiaan tuotoksistaan. Taiteen tuottaminen voi olla myös osa lasten leikkiä. Vertaiskulttuuri on siis tärkeä osa lasten taidetta, jolloin taide, kuten muukin toiminta, on vuorovaikutteista ja sosiaalista. (Pääjoki 2016, 117.) Sen lisäksi, että taidelähtöisiä menetelmiä voidaan hyödyntää tukemaan lasten yhteisöllisyyttä ja sosiaalisia taitoja varhaiskasvatuksessa, niistä on todettu olevan hyötyä myös lapsen kyvyille tulkita ja tuoda näkyväksi omaa yksilöllistä ja subjektiivista kokemusmaailmaansa (Anttila 2009, 18; Rusanen 2009, 49-50). Tunteet ja ajatukset saavat konkreettisen muodon erilaisten taidemenetelmien avulla, olivat ne sitten piirtämistä, maalaamista, muovailua, musisointia, tanssia tai draamaa. Kun ajatuksen tai mielikuvan saa siirrettyä mielestä ulos esimerkiksi piirtämällä, lapselle jää siitä pysyvämpi muisto. Taiteelliset tuotokset ovat myös oivallisia lähtökohtia aikuisen ja lapsen väliselle dialogille. Lapselle syntyy tunne siitä, että aikuinen on kiinnostunut

hänen asioistaan ja toteuttamistaan teoksista. (Mäkivaara ja Sarviaho 1999, 16; Vilén, ym. 2006, 498-499.)

Musiikillisen, kuvallisen, kehollisen ja sanallisen itseilmaisun tukemisen ja toteuttamisen lisäksi Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018, 44) mainitaan käsityölliset menetelmät, joilla pyritään harjoittamaan ja tukemaan lasten luovia suunnittelu- ja ongelmanratkaisutaitoja sekä erilaisten materiaalien, tekniikoiden ja rakenteiden tuntemusta. Hyviä menetelmiä näiden harjoittamiseen ovat esimerkiksi nikkarointi, muovailu, rakentelu ja ompelu. Ongelmanratkaisutaidot sekä motoriset taidot kehittyvät varsinkin käsityöllisissä projekteissa, joissa lapsi saa oman taitotasonsa mukaisesti suunnitella ja valmistaa ”tuotteen”, esimerkiksi oman unikaverin päiväkodin lepohetkiin (Rönkkö ym. 2010, 117-118). Käsityöllisillä menetelmillä voidaan osaltaan tukea myös lasten omia tai kulttuurisesti paikallisia perinnekäsitöiden tuntemusta ja osaamista sekä erilaisten kulttuuriperintöjen merkityksiä. (Rusanen ym. 2014, 20-22; Rönkkö, Heino-Fihlman ja Aerila 2010, 129.)

McLennan (2010, 81-85) erottaa luovat ja kädentaidolliset menetelmät toisistaan erillisiksi taidelähtöisiksi menetelmiksi. Hän näkee, että käsityöllisten menetelmien, kuten malliaskartelun, osalta fokusksessa on valmis tuotos ja siihen käytetyt, valmiiksi annetut materiaalit. Tuotoksella on tietty päämäärä, johon jokainen lapsi lopulta tekemisessään päätyy. Luovat, vapaat taidelähtöiset menetelmät, kuten lapsilähtöisesti toteutetut maalaukset tai muovailuvahaveistokset, sen sijaan antavat lapselle mahdollisuuden nauttia kokemisen ja tekemisen ilosta ilman, että teoksen tekemisellä on tiettyä määriteltä pääteipistettä. McLennanin mukaan vapaasti toteutettava taiteellinen teos antaa lapsille enemmän vapautta ilmaista itseään niin omalla teoksellaan kuin myös lapsiryhmässä muiden lasten ja aikuisten kanssa keskustellen ja näin luoda myös merkityksiä itsestään sekä ympäröivästä maailmasta. (Mt.)

Taidelähtöisillä menetelmillä ja tukemalla lasten itseilmaisua voi olla positiivisia vaikutuksia myös lapsen eettisen ajattelun kehittymiselle. Onnistuneen taidekasvatuksen edellytyksenä on, että oppimisympäristö on tarkoitukseen sopiva ja että sekä spontaanin että suunnitellun taidekasvatuksen toteutumiselle on riittävästi aikaa. Lapsen oman luovuuden ja ilmaisun tukeminen tulisi ottaa varhaiskasvatuksessa huomioon niin, ettei kaikki askartelu tai luova toiminta ole valmiiksi pureskeltua ja valmiin mallin mukaan tekemistä, vaan lapsella olisi mahdollisuus vaikuttaa itse siihen, millaisin materiaalein hän haluaa toteuttaa teoksensa ja millaiseen lopputulokseen hän haluaa teoksellaan päätyä. Yhteisen mallin mukaan askartelulla tai perinneikäisillä on aikansa ja paikkansa, mutta vaarana on, ettei lapsen yksilöllinen toimiminen ja luovat ratkaisut pääse näkyviin, jos taiteellinen tekeminen on jatkuvasti liian aikuislähtöistä. (Ahonen 2017, 194-195, 209; McLennan 2010, 83; Rusanen 2009, 49.)

3 TOIMINTAKULTTUURIN KUVAUS

Tässä luvussa kuvaamme Pilke taidepäiväkoti Valon oppimisympäristöjä ja toimintaperiaatteita sellaisina kuin ne ovat tutkimushetkellä olleet. Pilke päiväkodit Oy on suomalainen, yksityistä varhaiskasvatusta tarjoava yritys, jolla on tällä hetkellä 128 yksikköä ympäri Suomea. Osassa yksiköistä tarjotaan myös esiopetusta ja lisäksi Etelä-Suomessa Pilke päiväkodit tarjoavat perusopetuksen iltapäivätoimintaa 24 koulun yhteydessä. Pilkkeessä työskentelee tällä hetkellä 1450 varhaiskasvatusalan ammattilaista yli 9000:n lapsen parissa. (Pilke päiväkodit Oy, s.a.)

Kuopiossa toimii tällä hetkellä kolme eri tavoin painottunutta Pilke päiväkotia; elokuussa 2017 toimintansa aloitti tiedepainotteinen päiväkotia Väläys Kuopion Saaristokaupungissa. Elokussa 2018 taidepäiväkoti Valon lisäksi avattiin musiikkipäiväkoti Ketunpoika Kuopion Kettulanlahteen. Toimeksiantajamme Pilke Taidepäiväkoti Valo sijaitsee uudisrakennuksessa, jossa päivähoitopaikkoja 0-5 -vuotiaille lapsille on yhteensä 120. Esiopetusta ei ainakaan tällä hetkellä ole Valossa tarjolla. Tätä opinnäytetyötä tehdessämme 0-5 -vuotiaita lapsia oli Valossa kaikkiaan 52. (Pilke päiväkodit 2019, Jäntti 2018.)

Pilke taidepäiväkoti Valossa on käytössä niin kutsuttu blokki-ajattelu, jossa päiväkodin sisäiset, fyysiset oppimisympäristöt on jaettu useaan eri blokkiin: ruokalaan ja liikuntasaliin, ateljeehen sekä tiede- ja mediahuoneisiin. Jokaisessa blokissa on oma sisäänkäynti ja kuraeteinen, lasten omat henkilökohtaiset lokerot sekä erilaisille leikeille varatut huoneet. Ateljee-blokissa on tilaa ja välineitä monenlaiseen kuvalliseen ja luovan ilmaisun toimintaan sekä pääsy rauhallisiin leikkeihin ja rauhoittumiseen tarkoitettuun aistihuoneeseen ja kotileikkihuoneeseen. Media-blokkiin tulee tulevaisuudessa välineitä erilaisiin media- ja digioppimisen tarkoituksiin. Lisäksi siellä on pääsy roolileikkihuoneeseen ja musiikkihuoneeseen, jossa tullaan tulevaisuudessa toteuttamaan muun muassa muskaritoimintaa. Tulevaisuudessa roolileikkihuoneesta tulee draamahuone, jossa voidaan toteuttaa monipuolisesti pedagogista toimintaa draaman keinoin.

Valossa toimii tämän opinnäytetyön toteutushetkellä yhteensä neljä lapsiryhmää, joista suurin, Sateenkaaret, on jaettu kahteen pienryhmään. Aamunkajot ja Päivänsäteet ovat pienten, 0-2-vuotiaiden ryhmiä, Sateenkaaret 3-4 -vuotiaiden ryhmä ja Salamet 5-vuotiaiden ryhmä. Eskariyhmää ei siis vielä ole, mutta tämän tutkimuksen toteutushetkellä sen muodostumisen mahdollisuus on jo huomioitu blokkilukujärjestyksessä. Jokaisella lapsiryhmällä tasapuolinen oikeus käyttää kutakin blokkia tarvitsemallaan tavalla lukujärjestyksen mukaisina päivinä. Kaikki lapset pääsevät siis käyttämään kaikkia päiväkodin blokkeja.

Toimintaa organisoidaan ja kehitetään kaiken aikaa. Taidepäiväkoti Valon toiminta on alkanut vasta elokuussa 2018, joten henkilöstö on nyt keskittynyt kehittämään toimivia ratkaisuja päiväkodin perusarjen sujuvuuden takaamiseksi. Syksyllä 2019 henkilöstö alkaa keskittyä enemmän pedagogiikan ja taidepainotteisuuden kehittämiseen. Juuri tästä syystä pidämme opinnäytetyötämme arvokkaana lisänä taidepäiväkoti Valon toiminnan suunnittelun tueksi.

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN PILKE TAIDEPÄIVÄKOTI VALOSSA

Tässä luvussa kuvaamme opinnäytetyöprosessiamme laadullisen tutkimuksen näkökulmasta sekä pohdimme opinnäytetyömme merkitystä. Opinnäytetyömme tarkoitus on saada lapset ja vanhemmat osallistumaan taidepäiväkoti Valon toiminnan arviointiin. Luonteeltaan laadullisen tutkimuksen aineisto kerättiin haastattelulomaketta käyttäen.

Opinnäytetyömme merkitys perustuu toimeksiantajan tarpeeseen saada tietoa vanhempien kokemuksista ja näkemyksistä uuden, tutkimushetkellä vasta kymmenen kuukautta toimineen taidepäiväkotteen toiminnasta. Koska Pilke taidepäiväkoti Valo on ensimmäinen taidepainotteinen päiväkotiki Kuopiossa, haluamme myös saada tietoa siitä, miten lasten vanhemmat ovat kokeneet taidepainotteisuuden vaikuttaneen lapsensa oppimiseen ja kehitykseen, ja ovatko he mahdollisesti huomanneet eroa tavalliseen kunnalliseen päiväkotiin tai perhepäivähoitoon. Tutkimuksessamme halusimme saada lapset ja vanhemmat yhdessä vastaamaan päiväkodin toimintaa ja taidelähtöisiä menetelmiä koskeviin kysymyksiin, jotta myös lasten omat kokemukset päiväkodista ja sen arjesta tulisivat näkyviksi.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018, 34) mainitaan, että lapsilla ja vanhemmilla on oikeus osallistua lastensa varhaiskasvatuksen toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen yhteistyössä päiväkodin henkilökunnan kanssa. Tavoitteenamme on saada tietoa siitä, miten taidepäiväkodin toiminnan laatua voi mahdollisesti kehittää tulevaisuudessa. Mahdolliset tulosten pohjalta tehdyt muutokset tai toiminnan kehittäminen tukevat siis asiakaslähtöistä ajattelua ja omalta osaltaan lisäävät myös perheiden ja lasten osallisuutta suunnitellessa varhaiskasvatuksen toteuttamista Varhaiskasvatussuunnitelman velvoittamalla tavalla.

4.1 Laadullisen tutkimuksen toteuttaminen

Opinnäytetyö toteutetaan laadullisena tutkimuksena. Laadullisella tutkimuksella ei ole tarkkaa määritelmää, ja siihen liittyy pohdintaa teorian ja empiirisen analyysin välisestä suhteesta. Laadullisessa tutkimuksessa tarvitaan aina teoriaa, mutta teorian muoto voi vaihdella. Laadullisessa tutkimuksessa aineisto koostuu subjektiivisesta tiedosta tai kokemuksista, jolloin aineistoa tulee peilata teorian tietoon tutkimusstatuksen toteutumiseksi. Se, onko käytetty teorian tieto "hyvää" tai "huonoa", on taas tutkimuksen laadun ja laadukkuuden kysymys. (Tuomi ja Sarajärvi 2018, 22-25.) Tämän opinnäytetyön teoreettinen viitekehys koostuu taidelähtöisten menetelmien käytöstä varhaiskasvatuksessa. Viitekehysten valinta ja rajaaminen taidelähtöisiin menetelmiin ja niiden käyttöön oli tutkimuskysymystemme ja päiväkodin taidepainotteisuuden huomioon ottaen perusteltua. Halusimme rajata teoreettisen tiedon tiiviiksi perusteluksi sille, miksi taidelähtöisiä menetelmiä on suositeltavaa käyttää varhaiskasvatuksessa. Lisäksi voimme peilata vanhempien havaintoja taidelähtöisten menetelmien käyttöä koskien kokoamaamme teorian tietoon.

Tämän tutkimuksen aineisto on kerätty haastattelulomaketta käyttäen. Lomake jaettiin jokaiselle taidepäiväkoti Valossa hoidossa olevan lapsen vanhemmalle riippumatta siitä, milloin perhe on aloittanut asiakkuuden kyseisessä yksikössä. Haastattelulomakkeen avulla voidaan tutkia erilaisia ilmiöitä ja etsiä vastauksia ongelmiin. Haastattelulomakkeen käyttö mielletään usein määrällisen tutkimuksen aineistonkeruumenetelmäksi, sillä sen avulla kerätty aineisto voidaan helposti kvantifioida. (Tuomi ja Sarajärvi 2018, 87.) Tuomi ja Sarajärvi kuitenkin toteavat teoksessaan Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi (2018), että haastattelulomaketta voidaan käyttää myös laadullisen tutkimuksen aineistonkeruumenetelmänä, jolloin kysytään tutkimuksen tarkoituksen ja viitekehyksen perusteella tarkoin aseteltuja kysymyksiä.

Tässä laadullisessa tutkimuksessa päädyttiin aineistonkeruumenetelmänä haastattelulomakkeen käyttöön, koska halusimme taata vastaajille anonymiteetin ja saada näin vanhemmilta mahdollisimman rehellisiä vastauksia taidepäiväkodin toimintaan ja lasten oppimiseen liittyen. Haastattelulomakkeen käyttö oli tässä tapauksessa myös helpompi toteuttaa käytännössä muun muassa nopeam- malla aikataululla, kuin vastaajien kanssa kasvotusten toteutettava haastattelu. Opinnäytetyössä toteutettiin tarkka raja- us siitä, mitä halutaan kysyä ja mihin halutaan saada vastauksia. Haastattelu- lomakkeeseen laadimme sekä suljettuja että avoimia kysymyksiä, mutta pääpaino pidettiin avoi- missa kysymyksissä. Näin ollen haastattelulomake oli strukturoitu, mutta vastausmuoto mahdollisti laadullisen tutkimuksen aineiston analyysin. Saatu aineisto analysoitiin laadullisen tutkimuksen sisäl- lönanalyysin menetelmiä käyttäen. Tulevaisuudessa taidepäiväkoti Valo voi käyttää saatuja tuloksia hyödykseen kehittäessään omaa toimintaansa asiakaslähtöisesti. Asiakaslähtöisyydellä tarkoitamme toiminta- ja ajattelutapaa, jossa varhaiskasvatusyksikön toiminta perustuu asiakkaan tarpeisiin, toi- veisiin ja odotuksiin. Edellämämainitun vuoksi on tärkeää kokemusten mittaamisen lisäksi kerätä tietoa myös asiakkaiden ennalta asetetuista odotuksista.

4.2 Tutkimukseen liittyvät tutkimuskysymykset

Ensimmäinen tutkimuskysymyksemme on, millaisia odotuksia vanhemmilla on taidelähtöisten mene- telmien vaikutuksista lapsen oppimiseen, kasvuun ja kehitykseen. Tämän tutkimuskysymyksen ala- kysymyksiä ovat: Miksi vanhemmat valitsivat taidepäiväkodin lapsensa päivähoitopaikaksi sekä miten vanhemmat kokevat taidepainotteisuuden vaikuttaneen lapsensa oppimiseen.

Toinen tutkimuskysymyksemme liittyy Pilke taidepäiväkoti Valon arjen sujumiseen vanhempien ja lasten näkökulmasta. Kysyimme, millaisiin asioihin henkilökunnan tulisi vanhempien mielestä kiinnit- tää huomiota taidepäiväkoti Valon toimintaa kehittäessään. Tämän kysymyksen alakysymyksellä py- rimme selvittämään vanhempien tyytyväisyyttä lapsensa hoitoon ja arjen sujuvuuteen taidepäiväkoti Valossa.

Sytä sille, miksi vanhemmat valitsivat Pilke taidepäiväkoti Valon lapsensa päivähoitopaikaksi, selvi- timme monivalintakysymyksellä sekä siihen liittyvällä avoimella kysymyksellä. Vanhempien tyytyväi- syyttä lastensa päivähoitoon selvitimme niin ikään joukolla määrällisesti mitattavia väittämiä, joissa

käytössä oli Likertin viisiportainen asteikko. Tämä väittämäjoukko koostui 18 väittämästä, jotka liittyivät taidepäiväkodin arkisiin tilanteisiin, kuten päiväkodin oppimisympäristöjen viihtyvyyteen ja turvallisuuteen, taidelähtöisten menetelmien monipuoliseen käyttöön ja ilmapiirin kiireettömyyteen lapsen tuonti- ja hakutilanteissa. Molempiin tutkimuskysymyksiimme pyrimme saamaan vastauksia myös avoimilla kysymyksillä, jotka löytyvät haastattelulomakkeesta (Liite 3).

5 OPINNÄYTETYÖHÖN LIITTYVÄT EETTISET- JA LUOTETTAVUUSKYSYMYKSET

Laadullisessa tutkimuksessa tulee huomioida luotettavuuskysymykset ja riskit jo suunnitteluvaiheessa. Tutkimusasetelman tulee olla hyvin suunniteltu ja prosessi on suoritettava tieteen sääntöjen mukaisesti. Työtä ei pidä suinkaan tehdä ensin ja sitten vasta pohtia, miten laatu ja luotettavuus on tutkimuksessa toteutunut, jos on toteutunut. Luotettavuuden kannalta tärkeää on riittävä dokumentointi, sekä kattavat perustelut, miksi asiat on päätetty tehdä näin. Luotettavuuskriteerejä ovat esimerkiksi vahvistettavuus, arvioitavuus, tulkinnan ristiriidattomuus, luotettavuus tutkitun kannalta, saturaatio eli kylläntyminen. (Kananen 2014, 151.) Tähän opinnäytetyöhön liittyviä eettisiä näkökulmia sekä tutkimuksen validiteettiin ja reabiliteettiin liittyviä seikkoja käsitellään tarkemmin tämän opinnäytetyön Pohdinta -osiossa.

5.1 Luotettavuuden takaaminen

Haastattelua käytettäessä vahvistettavuus voidaan todentaa esimerkiksi antamalla haastateltavan lukea aineisto. Tärkeää on myös etsiä tietoa eri lähteistä ja kerätä niin sanotusti todistusaineistoa. Mitä enemmän on lähteitä, jotka tukevat teoriaa, sitä luotettavampi annettu tulkinta on. Arvioitavuuteen vaikuttaa keskeisesti riittävä dokumentointi, joka havainnollistaa lukijalle ratkaisupolun. Alkuperäinen aineistokin on hyvä säilyttää, jotta voidaan tarvittaessa tarkastaa tulosten luotettavuus ja materiaalin aitous. Kaikkien ratkaisujen tulee olla perusteltuja. Myös tiedonkeruu-, analysointi- ja tulkintamenetelmiä valitessa pitää tuoda ilmi valinnan perustelut. Tutkijan tulee myös perehtyä mahdollisiin menetelmiin, jotta kykenee valitsemaan omaan tutkimukseen soveltuvimmat toimintamenetelmät. (Kananen 2014, 152-153.)

Laadullisessa tutkimuksessa ei ole varsinaisia tulkintasääntöjä, mikä luo tulkinnan tekemiseen omat haasteensa. Ristiriidatonta tulkintaa tukee esimerkiksi se, että toinen tutkija tarkistaa tulkinnan, jolloin samaan johtopäätökseen tuleminen lisää tutkimuksen luotettavuutta. Saturaatiolla taas tarkoitetaan sitä, että eri lähteiden tarjoamat tutkimukset tulevat kaikki samaan lopputulokseen. Toki kaikkia aihealueita ei ole tutkittu kovin laajalti, jolloin yksikin havaintoyksikkö on tyhjää parempi. (Kananen 2014, 153-154.)

5.2 Eettinen näkökulma

Eettinen näkökulma on tärkeää laadullista tutkimusta suunniteltaessa. Suunnitteluvaiheessa on tärkeää pohtia, millaista on hyvä tutkimus, onko tiedonjano hyväksyttävää, miten tutkimusaiheet valitaan, millaisia tutkimustuloksia tutkija saa tavoitella sekä millaisia keinoja tutkija saa käyttää. (Tuomi ja Sarajärvi 2018, 147-148.) Laadullisessa tutkimuksessa tulee huomioida samoja asioita kuin määrällisessä, mutta erityisesti tulee ottaa huomioon tutkimuksen hypoteesittomuus, eli se, ettei tutkijalla ole mahdollisia omia ennakkoluuloja ja käsityksiä, jotka voisivat vaikuttaa tutkimuksen tuloksiin tai aineiston analyysiin (Eskola ja Suoranta 1998, 19). Kun tutkimuksessa hyödynnetään haastateltavaa tai kyselyä menetelmänä, tulee kiinnittää erityistä huomiota haastateltavan yksityisyyden suo-

jaan, tunnistettavuuden estämiseen sekä muihin seikkoihin, jotka voivat aiheuttaa haittaa heille. Tulee myös pohtia, tuoko tutkimus haastattelun kohteille hyötyä ja onko pelkkä haittojen ehkäisy riittävän eettistä toimintaa. (Tuomi ja Sarajärvi 2013, 132-133).

Tuomi ja Sarajärvi (2018, 148-149) kertovat teoksessaan, että tutkimus pitää pystyä perustelemaan epäpersoonallisin kriteerein. Lisäksi tutkimukseen käytettävien lähteiden tulee olla luotettavia ja aitoja, tutkijan on tiedettävä mitä hän tekee ja tutkimuksen pitää olla eettisesti kestävä. Eettistä kestävyyttä luo esimerkiksi rehellisyys, huolellisuus, tarkkuus, tulosten tallentaminen sekä tutkimuksen arviointi. Lisäksi tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmät tulee suunnitella toteutettavaksi eettisesti ja tieteellisen tutkimuksen kriteerit täyttäväksi (mt.). Laadullisen tutkimuksen eettiset ongelmat painottuvat tutkimustoimintaan, kuten tutkimukseen osallistuvien informointiin, aineiston keräämiseen ja analyysin luotettavuuteen, anonymiteettiongelmiin sekä keinoihin, joita tutkija saa käyttää. Jo aiheenvalinnassa ja näkökulmassa on eettistä selkeyttä, miksi tutkimus tehdään. Tutkimuksen tulkinnat ovat hyvin riippuvaisia katsontanäkökulmasta. (Tuomi ja Sarajärvi 2014, 152-154.)

6 TUTKIMUSPROSESSI JA AINEISTON KERUU

Olimme itse yhteydessä Pilke päiväkotia Valon johtajaan opinnäytetyöyhteistyötä koskien joulukuussa 2018. Esittelimme alustavan ajatuksemme asiakastytyväisyyskyselyn toteuttamisesta. Sovimme yhteistyöstä ja täytimme opinnäytetyösopimuksen. Lisäksi teimme vapaamuotoisen tutkimuslupa-anomuksen, jonka allekirjoitti Pilke päiväkotien Itä-Suomen aluejohtaja (Liite 1). Suunnittelimme haastattelulomakkeen alustavan rungon keväällä 2019. Pyrimme siihen, että lomakkeen kieli on vanhemmille ymmärrettävää ja selkeää, välttäen käyttämästä ammattitermejä. Pyrimme myös muotoilemaan avoimet kysymykset niin, että niihin olisi mahdollisimman helppo vastata ja ettei haastattelulomakkeesta tulisi liian pitkä. Näin pyrimme vaikuttamaan siihen, että kynnys haastattelulomakkeen täyttämiseen olisi mahdollisimman matala. Opinnäytetyön suunnitelma sekä haastattelulomakkeen alustava runko oli Pilke taidepäiväkotia Valon henkilökunnan tiloissa henkilöstön nähtävillä. Päiväkodin henkilöstöä kehoitettiin tutustumaan siihen sekä antamaan parannusehdotuksia. Palautetta ei tullut, mutta päiväkodin johtaja kehotti kiinnittämään huomiota lomakkeen kieleen ja ymmärrettävyyteen. Kun saimme haastattelulomakkeen lopullisen rungon valmiiksi, testasimme sen ymmärrettävyyttä vielä kahdella ulkopuolisella henkilöllä. Näillä henkilöillä oli päiväkotia-ikäisiä lapsia, mutta he eivät itse ole varhaiskasvatusalan ammattilaisia. Palautteeksi saatiin, että lomake ja sen kieli oli ymmärrettävää myös sellaiselle henkilölle, jolla ei ole ammattilaistausta varhaiskasvatusalalta. Näin varmistettiin siitä, ettei lomakkeessa ollut liian ammattikielisiä termejä tai ilmaisuja.

Aineisto kerättiin haastattelulomakkeen avulla touko-kesäkuussa 2019. Haastattelulomake jaettiin jokaiselle perheelle, joilla oli yksi tai useampi lapsi päivähoitossa taidepäiväkotia Valossa. Jokaiseen perheeseen jaettiin yksi lomake riippumatta päivähoitossa olevien lasten lukumäärästä. Haastattelulomakkeen liitteenä oli saatekirje (Liite 2), jossa kerrottiin tutkimuksesta ja sen toteuttamisen syistä. Lomakkeita jaettiin yhteensä 48 kappaletta. Jaettuja lomakkeita oli tasan 24 kappaletta sekä alle 3-vuotiaiden ryhmissä että yli 3-vuotiaiden ryhmissä. Vastauksia saimme kahdeksan kappaletta. Vastausaika oli alun perin kaksi viikkoa, mutta vastausaika pidennettiin lopulta kolmeen viikkoon, jotta vastauksia saataisiin enemmän. Täytetyt lomakkeet pyydettiin palauttamaan suljetussa kirjekuoressa alle 3-vuotiaiden ryhmän eteisessä olevaan, suljettuun palautuslaatikkoon. Lomakkeessa on sekä avoimia että suljettuja kysymyksiä, joilla pyrittiin saamaan vastauksia tutkimuskysymyksiin. Lasten osallisuus huomioitiin lisäämällä lomakkeeseen heille omat kysymykset, joihin lapsi voi pohtia ja piirtää vastauksensa yhdessä vanhemman kanssa.

Päätökseen haastattelulomakkeen käytöstä aineistonkeruun menetelmänä vaikuttivat paitsi tekijöiden omat aikataululliset resurssit, myös ajatus siitä, että vanhempien kynnys paperisen lomakkeen täyttämiseen on kenties matalampi kuin esimerkiksi Webropol –tyyppiseen kyselyyn vastaamisessa. Toivoimme myös, että perheet kertoisivat kokemuksistaan ja ajatuksistaan rehellisemmin, kun vastaajien anonymiteetti säilyy. Perheille haluttiin myös suoda mahdollisuus pohtia yhdessä päivähoiton sujuvuutta, mielekkyyttä ja päiväkodin taidepainotteisuutta koskevia kokemuksia.

7 AINEISTON ANALYYSI

Tässä luvussa käsittelemme aineiston tutkimuskysymys kerrallaan. Vastauksia saimme yhteensä kahdeksalta (8) perheeltä. Kartoitimme haastattelulomakkeen avulla vastaajien oleelliset taustatiedot, jotta saamme tietoa esimerkiksi mahdollisista kokemuksista aiemmista varhaiskasvatustyksistä, joihin vastaajat voivat peilata nykyisestä yksiköstä saatuja kokemuksia.

Aineisto analysoitiin sisältölähtöisesti, koska meillä ei ollut ennako-odotuksia vanhempien subjektiivisista kokemuksista. Koska aineisto ei ollut perinteistä audiomuotoista haastattelumateriaalia, litterointivaihe jäi kokonaan analyysiprosessista pois. Puhtaaksikirjoitimme kaikki vanhempien antamat avoimet vastaukset, joista aloimme koodaamalla ja segmentoimalla etsiä teemoittain yhtäläisyyksiä. Analyysimme koostuu vastausten yhtenäisyyksien havaitsemisesta sekä yläluokkien yhdistämisestä ja kokoavan käsitteen muodostamisesta. Tärkeää analyysissä on myös abstrahointi, eli oleellisimman tiedon löytäminen ja nostaminen esiin. Olimme valmiiksi muotoilleet avoimet kysymykset niin, että niistä oli lopulta helppo löytää oleellisin tieto. Vanhemmat vastasivat pääsääntöisesti ihailtavan tarkasti esitettyihin kysymyksiin. Analyysivaiheessa käyttämämme luokittelu oli perheiden antamien tarkkojen vastausten vuoksi melko laajaa, ja luokat jaottuivat pääosin positiivisiin kokemuksiin ja negatiivisiin kokemuksiin. Avoimiin kysymyksiin saaduista vastauksista olemme nostaneet lainauksina esille mielestämme merkityksellisimpiä ilmaisuja.

Yksi haastattelulomakkeen osioista oli puhtaasti kvantitatiivinen, eli siitä saatu aineisto analysoitiin määrällisesti. Kokosimme vastaukset tilastollisiin taulukoihin, joiden avulla mittasimme kunkin vastauksen frekvenssin, eli esiintymistiheyden aineistossa. Tämän osion tulokset olemme esitelleet tilastollisesti ympyräkaavion muodossa. Lopuksi kerromme lasten päiväkotia koskevista ajatuksista ja toiveista, joita saimme selville lasten omien piirrosten kautta.

7.1 Vastaajien esitiedot

Haastattelulomakkeita jaoimme yhteensä 48. Vastauksia saimme 8 kpl (N=8), eli vastausprosentti on 16,67. Vastanneista kuudella perheellä on Pilke kuvataidepäiväkodissa vain yksi lapsi. Kahdella perheellä lapsia oli hoidossa kaksi tai useampi. Kolmella vastanneista lapsi tai lapset olivat 4-5 -vuotiaita. Viisi vastanneista ilmoitti lapsen iäksi 4-5 -vuotta.

Kysyimme, milloin lapsi on aloittanut päivähoiton Pilke kuvataidepäiväkoti Valossa. Aloitusajankohta vaihteli laajasti; puolet vastasi lapsen aloittaneen päivähoiton elo-lokakuun välillä 2018. Elokuussa 2018 aloittaneita on kaksi. Nämä lapset ovat siis olleet päivähoitossa päiväkodin toiminnan alkamisesta lähtien. Yksi vastanneista ilmoitti lapsen tai lapsien aloittaneen päivähoiton syyskuussa 2018 ja yksi lokakuussa 2018. Kaksi perhettä vastasi lapsen tai lapsien aloittaneen päivähoiton Valossa tammikuussa 2019. Yksi on aloittanut päivähoiton helmikuussa 2019 ja yksi toukokuussa 2019.

Kysyimme, onko lapsi tai lapset saaneet varhaiskasvatusta jossakin muussa varhaiskasvatuksen yksikössä ennen päivähoiton aloittamista Pilke kuvataide päiväkotia Valossa. Vastanneista neljä ilmoitti,

ettei lapsi ole aiemmin saanut varhaiskasvatusta kunnallisessa tai yksityisessä päiväkodissa eikä kunnallisessa tai yksityisessä perhe- tai ryhmäperhepäivähoidon yksikössä. Pilke kuvataidepäiväkoti Valo on siis näille lapsille ensimmäinen kodin ulkopuolinen hoitopaikka, ja heistä kaikki olivat 0-3 -vuotiaita. Vastaavasti puolet vastanneista kertoi lapsen tai lasten olleen aiemmin kunnallisessa päiväkodissa (1 kpl), yksityisessä päiväkodissa (2 kpl). Yksi vastanneista kertoi lapsen saaneen aiemmin varhaiskasvatusta sekä kunnallisessa että yksityisessä päiväkodissa. Lapset, joilla oli taustallaan päiväkodin vaihtuminen kerran tai useammin, olivat pääsääntöisesti 4-5 -vuotiaita. Joukossa oli myös yksi 0-3 -vuotias.

7.2 Vanhempien odotukset taidelähtöisten menetelmien vaikutuksista lapsen oppimiseen, kasvuun ja kehitykseen

Ensimmäisenä selvitimme, miksi vanhemmat valitsivat taidepäiväkodin lapsensa hoitopaikaksi. Vastaukset näkyvät alla olevassa kuviossa, sekä vapaamuotoisina näkemyksinä.

KUVIO 1. Pilke taidepäiväkoti Valon valintaan vaikuttaneet syyt.

Kuvion 1 perusteella keskeisin syy ei ollut päiväkodin taidelainotteisuus, mutta se koettiin etuna. Tärkeimmäksi syyksi päiväkodin valinnalle nousi käytännöllisyys, kuten välimatka kotoa päiväkotiin. Vanhempien omilla taidelähtöisiin menetelmiin liittyvillä kokemuksilla tai kiinnostuksella ei näytä näiden tulosten mukaan olevan merkitystä päiväkodin valinnassa.

Vanhemmat saivat myös vapaasti kertoa muista päiväkodin valintaan johtaneista syistä. Kaksi vastanneista kertoi, ettei läheisessä kunnallisessa päiväkodissa ollut vapaita hoitopaikkoja, ja ovat sen vuoksi päätyneet valitsemaan Pilke taidepäiväkoti Valon lapsensa päivähoitopaikaksi. Yksi vastanneista mainitsi päiväkodin eduksi uuden rakennuksen, jossa sisäilman pitäisi olla hyvää. Yksi mainitsi tärkeäksi syyksi sen, että myös lapsen sisaruksella oli hoitopaikka samassa päiväkodissa. Yksi vastanneista luotti valinnassa hyvään "fiilikseen" päiväkodissa: *"Tuli vain fiilis että tämä päiväkot on hyvä lapsellemme!"*

Seuraavaksi Kysyimme, millaisia toiveita ja odotuksia perheillä on ollut taidepäiväkodin toiminnasta. Kysyimme myös, mitkä odotuksista ovat toteutuneet ja mitkä ovat jääneet toteutumatta. Kysymyksen vastattiin omin sanoin, jolloin nousi esiin vanhempien odotukset lasten yksilöllisestä huomioimisesta sekä perushoidon ja tarpeiden toteutuminen.

Odotuksissa on mainittu itseilmaisun, mielikuvituksen ja omatoimisuuden kehittyminen. Lisäksi sosiaalisia taitoja, kuten kaverin huomioiminen on mainittu. Yhdestä vastauksesta käy ilmi, että vanhemmat ovat tietoisia siitä, ettei kaikki suunnitelmat aina toteudu ja myös hektisyys näkyy päiväkotiarjessa. Vastaja kuvaili odotuksiaan seuraavasti:

”Toiveena lapsen itseilmaisun kehittyminen/monipuolistuminen. Tietona kyllä oli, että hienot suunnitelmat eivät aina arjessa toteudu hektisessä päiväkotimaailmassa. Yritystä on ollut ja lapsi on löytänyt luovia ilmaisun keinoja. Toisaalta kaikesta toteutuneesta ei ole edes tietoa.”

Odotuksia on myös toteutunut siten, että vastaajista kaksi kokee lapsensa löytäneen luovia ilmaisun keinoja. Yksi vastaajista on maininnut, että kaikki odotukset ovat toteutuneet ja kasvu- sekä leikkipäristö on mukava. Yhdellä ei ollut suurempia odotuksia lainkaan, kun taas yksi on ollut positii-visesti yllättynyt siitä, että taidemenetelmiä on käytetty myös pienten ryhmässä.

”Odotuksena oli, ettei pienten ryhmien arjessa taidepainotteisuus juuri näy. Positiivisesti olemme yllättyneitä siitä, että taidejuttuja on ehditty tekemään.”

Halusimme tietää, millainen näkemys vanhemmilla on kuvataidepäiväkoti Valon toiminnasta verrattuna esimerkiksi kunnalliseen päiväkotiin tai muuhun varhaiskasvatuksen yksikköön, jossa lapsi on mahdollisesti ollut aiemmin päivähoidossa. Kuten Vastaajien esitiedot -alaluvussa mainitsimme, vastanneista puolet (4 kpl) ilmoitti lapsen tai lasten saaneen varhaiskasvatusta aiemmin jossakin muussa varhaiskasvatuksen yksikössä. Vastauksissa esiin nousi toiminnan henkilökohtaisuus, lapsen parempi viihtyminen sekä tilojen toimivuus. Yhdelle vastaajista taidepäiväkoti Valon toiminta ei erotunut muista yksiköistä juurikaan. Yksi vastaajista koki, että toiminta on ollut kevään 2019 aikana rikkonaisempaa, informaation kulku heikompaa sekä henkilöstön väliaikaisuus ja muut muutokset on koettu valitettavina, vaikka toiminta oli aluksi vaikuttanut lupaavalta.

7.3 Vanhempien kokemukset taidepainotteisuuden vaikutuksista lasten oppimiseen

Vanhempien odotuksia taidelähtöisten menetelmien vaikutuksista lapsen oppimiseen, kasvuun ja kehitykseen kartoitimme avoimella kysymyksellä. Lisäksi kysyimme, miten vanhempien odotukset

olivat täyttyneet, sekä minkäläisten taitojen kehittymiseen ja oppimiseen vanhemmat uskovat taidepainotteisuuden erityisesti vaikuttaneen.

Tärkeimpinä asioina toteutuneissa odotuksissa näyttäytyivät lapsen itseilmaisun kehittyminen, tunteitaiteiden kehittyminen, rohkeuden lisääntyminen, luovuus ja kokeilunhalu sekä sosiaaliset taidot. Kaksi vastaajista on havainnut kehitystä normaaleissa kehitykseen liittyvissä taidoissa (kuten arjen taidot ja sosioemotionaaliset taidot), mutta eivät osaa sanoa liittyykö taitojen kehittyminen erityisesti taidepainotteisuuteen, vai olisiko kehitystä tapahtunut samalla tavoin jossain toisessa yksikössä.

”Lapsi itse sanoo, että piirtämään. Tähän ainakin ehkä taidemenetelmät vaikuttaneet. Kaverina olemisen taitoja, oppinut maistelemaan eri makuja ja pöytätapoja, rohkeutta. Perusjuttuja, joilla ei välttämättä taidel. kanssa tekemistä..?”

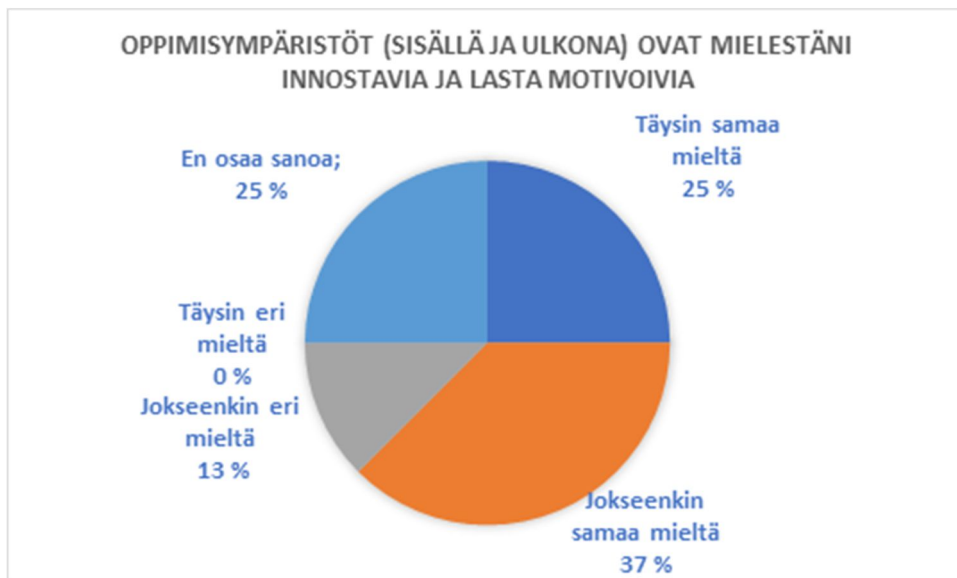
”Normaaleja kehitykseen liittyviä taitoja: juttelua enemmän, käytöstavat, empatia. En tiedä onko taidelähtöisyydellä ollut merkitystä.”

Vanhemmat kuvailivat myös konkreettisia kehittyneitä taitoja, kuten piirtäminen, esiintyminen, pukeutuminen ja omatoimisuus. Yksi vastaajista kokee hoitosuhteen olleen vielä liian lyhyt, jotta voisi sanoa, mitkä asiat ovat menetelmistä johtuvia.

Tulevaisuudessa vanhemmat toivoivat eri taidemenetelmiä käytettävän päiväkodin arjessa monipuolisesti. Erityisesti toivottiin näytelmien, ryhmätöiden ja musiikin hyödyntämistä toiminnassa. Kaksi vastaajista kertoivat olevansa tyytyväisiä tämänhetkiseen tilanteeseen, mutta toivottiin ettei taidepainotteisuus ainakaan vähene.

7.4 Vanhempien arviot päiväkodin arjen toimivuudesta sekä kehittämiskohteista

Vanhempien tyytyväisyyttä pyrimme mittaamaan esittämällä joukon väittämiä, joihin vanhemmat voivat antaa mielipiteensä viisiportaisella Likertin asteikolla. Vastausvaihtoehdot olivat 1= Täysin samaa mieltä, 2= Jokseenkin samaa mieltä, 3= jokseenkin eri mieltä, 4= Täysin eri mieltä ja 5= En osaa sanoa. Seuraavassa kuviossa (kuvio 2) yhteenveto tuloksista.

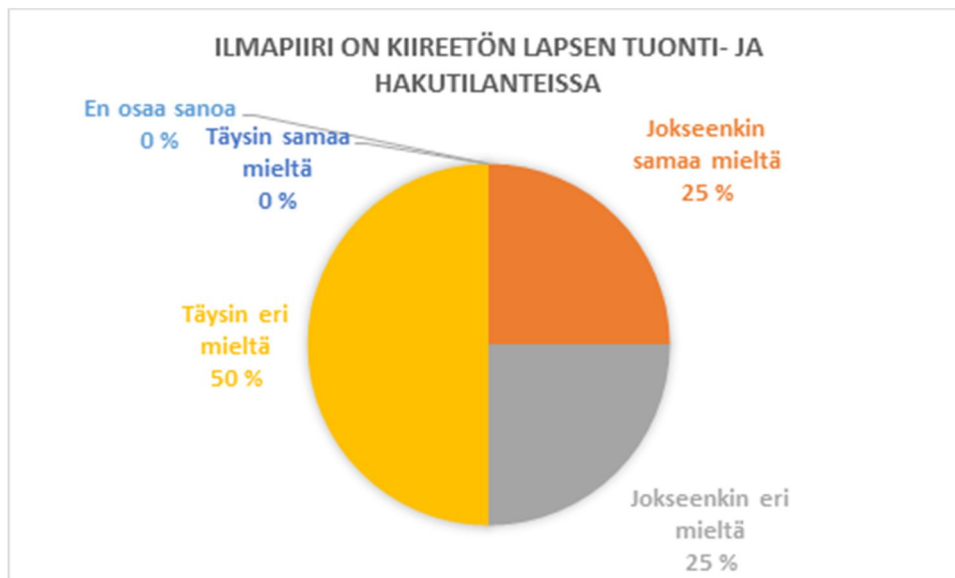
KUVIO 2. Oppimisympäristöt (sisällä ja ulkona) ovat mielestäni innostavia ja lasta motivoivia.

Ensimmäinen kysymyksemme koski oppimisympäristöjen innostavuutta ja motivoivuutta lasta ajatellen. Vastanneista kaksi ei osannut sanoa, ovatko oppimisympäristöt innostavia ja lasta motivoivia. Kaksi vastasi olevansa samaa mieltä, kolme oli jokseenkin samaa mieltä. Yksi vastanneista oli jokseenkin eri mieltä.

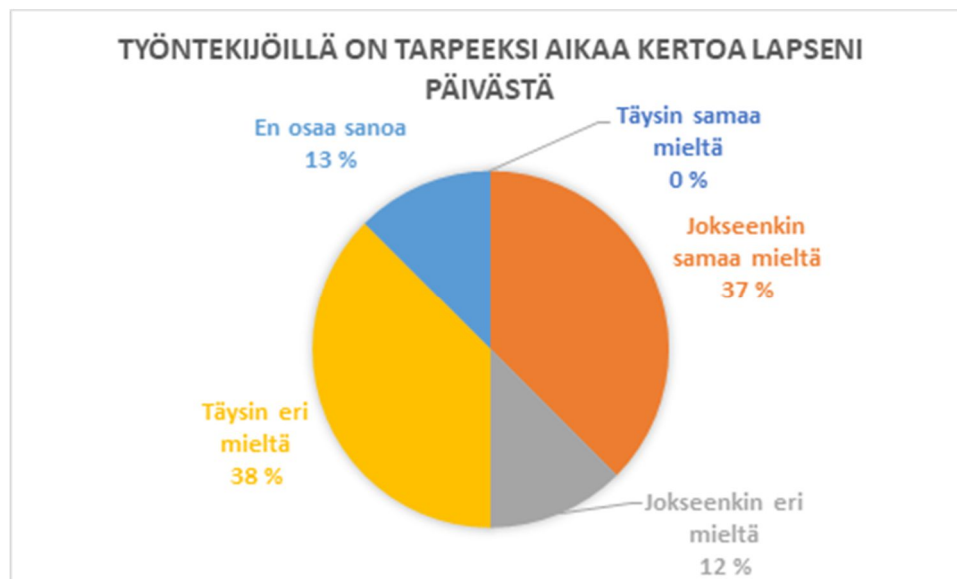
KUVIO 3. Oppimisympäristöt (sisällä ja ulkona) ovat turvallisia.

Oppimisympäristöjen turvallisuutta koskevassa kysymyksessä (kuvio 3) puolet vanhemmista koki, että oppimisympäristöt sekä sisällä että ulkona ovat turvallisia. Vastanneista kaksi oli väittämän kanssa jokseenkin samaa mieltä. Kaksi vastanneista ympyröi kohdan 5; en osaa sanoa.

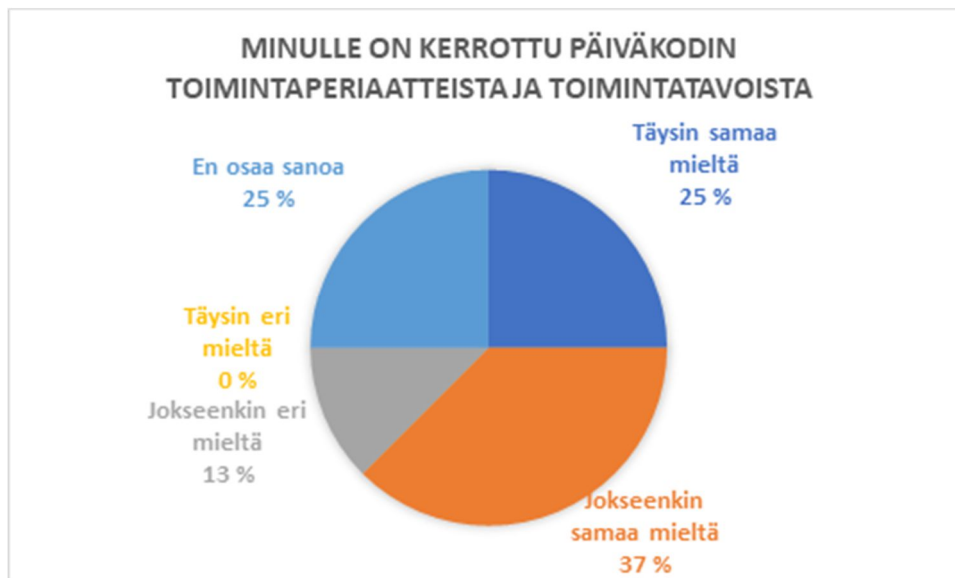
KUVIO 4. Ilmapiiri on kiireetön lapsen tuonti- ja hakutilanteissa.

Useat vastanneista kokivat, ettei ilmapiiri ollut kiireetön lapsen tuonti- ja hakutilanteissa (kuvio 4). Puolet vastanneista ympyröi tässä väittämässä täysin eri mieltä -vaihtoehdon. Kaksi puolestaan oli jokseenkin eri mieltä, kun taas kaksi oli jokseenkin samaa mieltä.

KUVIO 5. Työntekijöillä on tarpeeksi aikaa kertoa lapseni päivästä.

Kysyimme, onko henkilökunnalla vanhempien mielestä tarpeeksi aikaa kertoa lapsen päivästä hakutilanteissa (kuvio 5). Vanhempien kokemusten mukaan aikaa ei aina ole ollut tarpeeksi. Kolme vastanneista ympyröi jokseenkin samaa mieltä -vaihtoehdon. Yksi oli jokseenkin eri mieltä. Lisäksi yksi vastanneista oli ympyröinyt sekä jokseenkin eri mieltä- että täysin erimieltä -vaihtoehdot, joten kokemus henkilökunnan ajan riittävydestä lienee vaihtelevaa. Olemme tulosten selkiyttämiseksi siirtäneet tämän epävarman vastauksen En osaa sanoa -kohtaan.

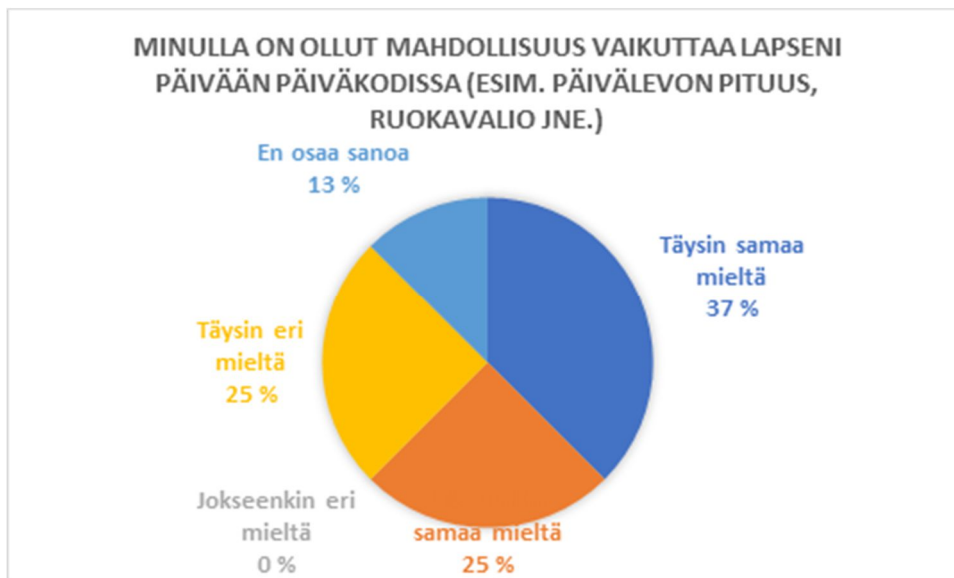
KUVIO 6. Minulle on kerrottu päiväkodin toimintaperiaatteista ja toimintatavoista.

Halusimme myös tietää, ovatko vanhemmat tietoisia päiväkodin toimintaperiaatteista ja toimintamalleista (kuvio 6). Vastanneista kaksi oli täysin samaa mieltä siitä, että heille on kerrottu edellä mainituista asioista. Kolme oli jokseenkin samaa mieltä ja yksi jokseenkin eri mieltä. Vastanneista kaksi ei osannut sanoa.

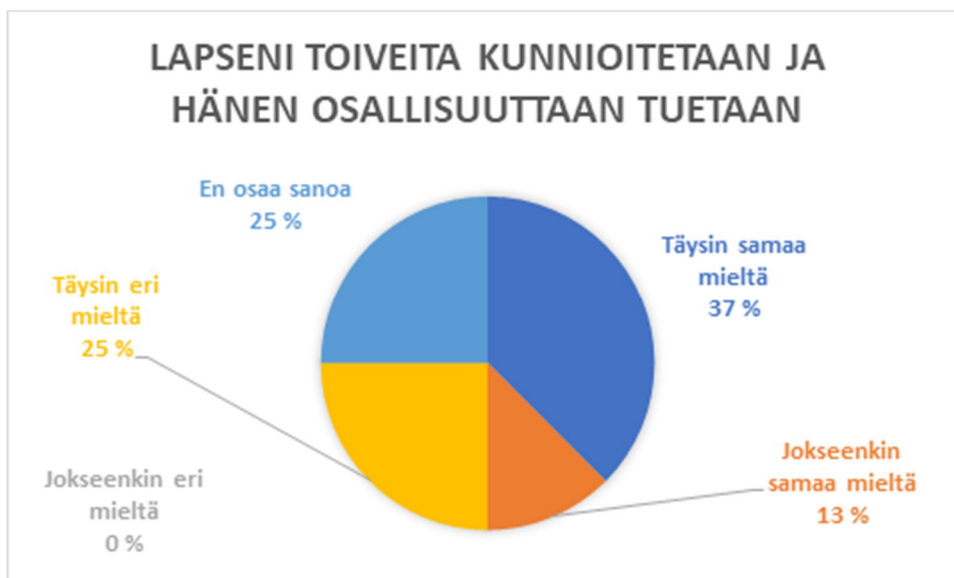
KUVIO 7. Taidelähtöisiä menetelmiä käytetään monipuolisesti päiväkodin arjessa.

Puolet vastanneista oli jokseenkin samaa mieltä siitä, että taidelähtöisiä menetelmiä käytetään monipuolisesti päiväkodin arjessa (kuvio 7). Yksi vastannut oli jokseenkin eri mieltä, loput kolme eivät osanneet sanoa.

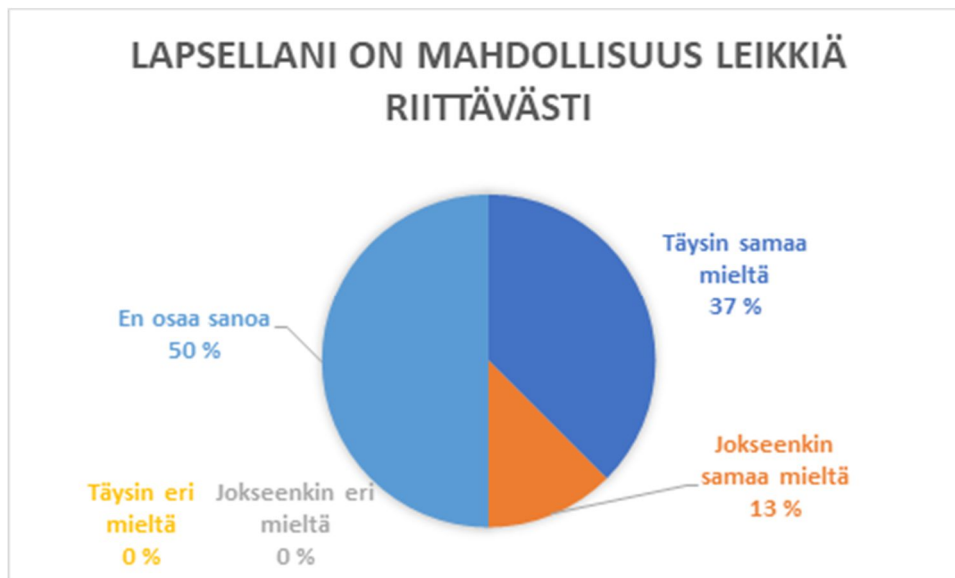
KUVIO 8. Minulla on ollut mahdollisuus vaikuttaa lapseni päivään päiväkodissa (esim. Päivälevon pituus, ruokavalio jne.)

Kysyimme, onko vanhemmilla mielestään ollut mahdollisuus vaikuttaa lapsensa päivään päiväkodissa (kuvio 8). Väittämään liitimme esimerkiksi ruokavalion ja päivälevon pituuden. Kokemukset vaihtelivat ääripäästä toiseen. Vastanneista kolme oli täysin samaa mieltä siitä, että heillä on vanhempina ollut mahdollisuus vaikuttaa. Kaksi oli jokseenkin samaa mieltä. Vastaavasti kaksi oli täysin eri mieltä, eikä siis kokenut, että vaikuttaminen olisi ollut mahdollista. Yksi ei osannut sanoa.

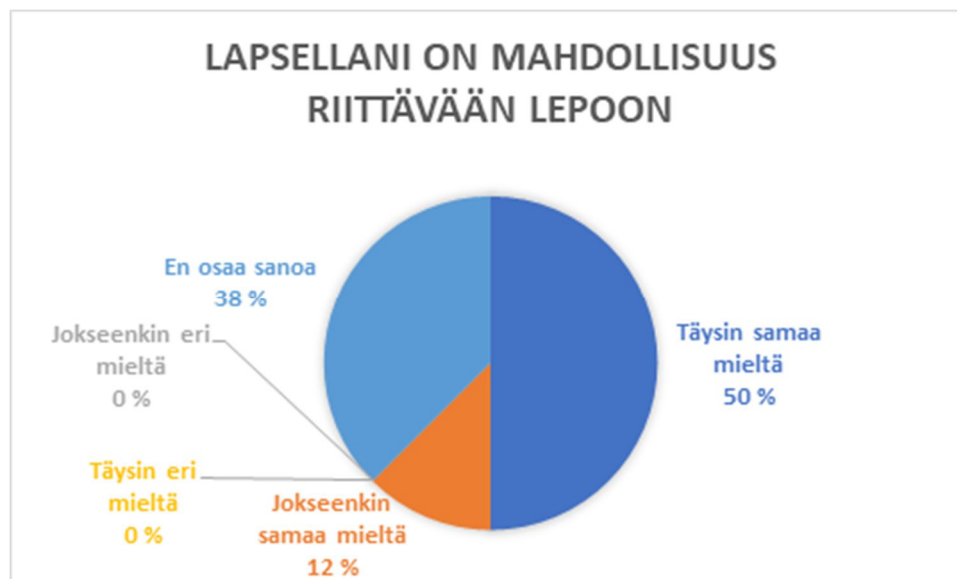
KUVIO 9. Lapseni toiveita kunnioitetaan ja hänen osallisuuttaan tuetaan

Myös seuraava väittämä, "Lapseni toiveita kunnioitetaan ja hänen osallisuuttaan tuetaan", toi ilmi useita eri tasoisia kokemuksia (kuvio 9). Kolme vastanneista oli väittämän kanssa täysin samaa mieltä, yksi jokseenkin samaa mieltä. Kaksi oli täysin eri mieltä ja kaksi ei osannut sanoa.

KUVIO 10. Lapsellani on mahdollisuus leikkiä riittävästi.

Väittämä ”Lapsella on mahdollisuus leikkiä riittävästi” keräsi paljon en osaa sanoa –vastauksia (kuvio 10). Loput vastaukset olivat kuitenkin positiivisia, kolme oli täysin samaa mieltä ja yksi jokseenkin samaa mieltä.

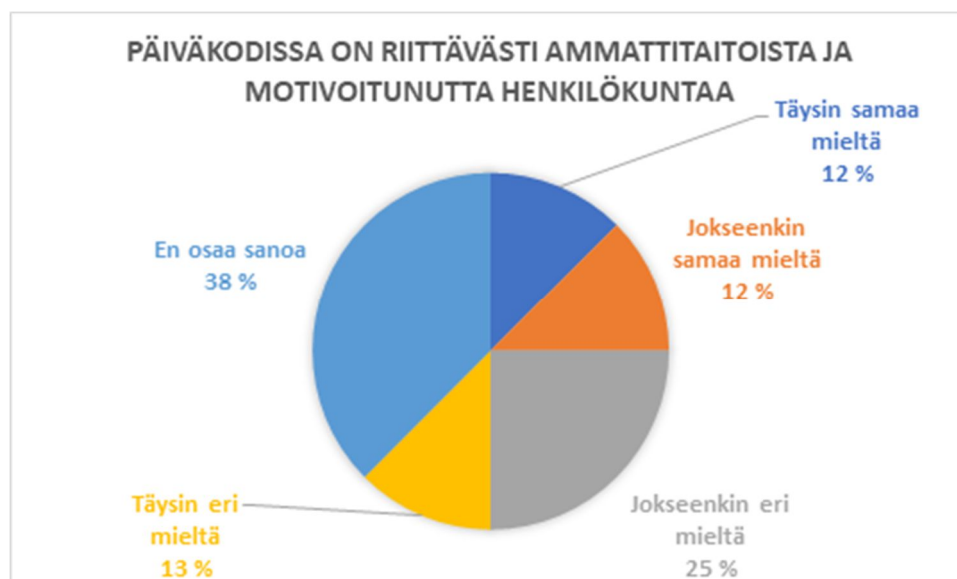
KUVIO 11. Lapsellani on mahdollisuus riittävään lepoon.

Kun kysyttiin vanhempien näkemystä lapsen riittävään lepoon liittyen, puolet vastanneista oli samaa mieltä siitä, että lapsi saa riittävästi lepoa päiväkodissa. Yksi oli jokseenkin samaa mieltä. Loput kolme eivät osanneet sanoa.

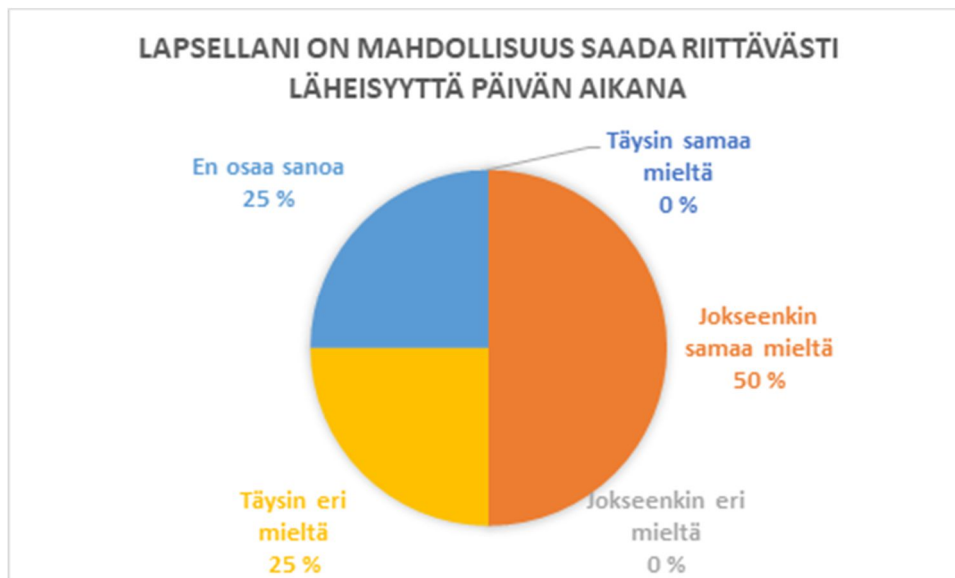
KUVIO 12. Lapseni sosiaalisia taitoja ja kaveritaitoja tuetaan.

”Lapseni sosiaalisia ja kaveritaitoja tuetaan” -väittämään vanhemmat vastasivat jälleen laajalla skaalalla (kuvio 12). Kolme vastanneista oli täysin samaa mieltä siitä, että heidän lapsensa sosiaalisia ja kaveritaitoja tuetaan päiväkodissa. Yksi oli jokseenkin samaa mieltä, yksi jokseenkin eri mieltä ja yksi täysin eri mieltä. Kaksi vastanneista ei osannut sanoa.

KUVIO 13. Päiväkodissa on riittävästi ammattitaitoista ja motivoitunutta henkilökuntaa.

Vastanneista yksi oli täysin samaa mieltä siitä, että päiväkodissa on riittävästi ammattitaitoista ja motivoitunutta henkilökuntaa (kuvio 13). Yksi oli väittämän kanssa jokseenkin samaa mieltä. Yksi vastanneista oli jälleen ympyröinyt sekä jokseenkin samaa mieltä että jokseenkin eri mieltä -vaihtoehdot. Tämä vastaus siirrettiin En osaa sanoa -vaihtoehtoon. Näin ollen kolme vastaajista ei osannut ottaa kantaa henkilökunnan riittävyyteen, ammattitaitoon ja motivaatioon. Yksi oli väittämän kanssa täysin eri mieltä.

KUVIO 14. Lapsellani on mahdollisuus saada riittävästi läheisyyttä päivän aikana.

Puolet vastanneista oli jokseenkin samaa mieltä siitä, että lapsella on mahdollisuus saada riittävästi läheisyyttä päivän aikana (kuvio 14). Kaksi oli täysin eri mieltä, kaksi ei osannut sanoa.

KUVIO 15. Minun on vanhempana helppo kertoa omista ajatuksistani ja toiveistani päivähoitoa koskien.

Halusimme selvittää, millaisia kokemuksia vanhemmilla on päivähoitoa koskevien ajatusten ja toiveiden julkittomisesta päiväkodissa (kuvio 15). Puolet vastanneista oli täysin samaa mieltä siitä, että ajatusten ja toiveiden kertominen päiväkodissa on helppoa. Yksi oli jokseenkin samaa mieltä. Yksi oli täysin eri mieltä. Lisäksi kaksi ei osannut sanoa.

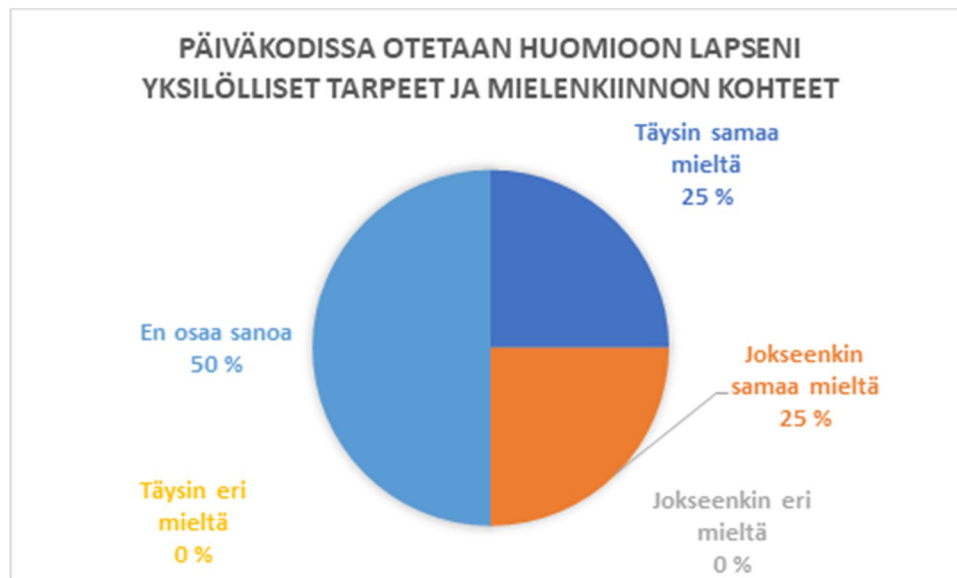
KUVIO 16. Lapseni jää mielellään päiväkotiin.

Tutkijoina meitä kiinnosti myös se, millä mielin lapset jäivät aamulla päiväkotiin (kuvio 16). Tätä selvitettiin väittämällä ”Lapseni jää mielellään päiväkotiin”. Vastanneista suurin osa oli täysin samaa mieltä väittämän kanssa. Yksi oli jokseenkin eri mieltä ja kaksi ei osannut sanoa.

KUVIO 17. Lapseni on ollut tyytyväinen päiväkodissa tarjottavaan ruokaan.

Väittämä ”Lapseni on tyytyväinen päiväkodissa tarjottavaan ruokaan” keräsi jälleen erilaisia kokemuksia (kuvio 17). Kolme vastanneista oli täysin samaa mieltä. Kaksi oli jokseenkin samaa mieltä ja yksi jokseenkin eri mieltä. Kaksi ei osannut sanoa.

KUVIO 18. Päiväkodissa otetaan huomioon lapseni yksilölliset tarpeet ja mielenkiinnon kohteet.

Halusimme tietää, miten vanhemmat kokevat lapsensa tulevan huomioon otetuksi päiväkodissa yksilöllisten tarpeidensa ja mielenkiinnonkohteidensa osalta (kuvio 18). ”Päiväkodissa otetaan huomioon lapseni yksilölliset tarpeet ja mielenkiinnonkohteet” -väittämään puolet vastasi en osaa sanoa. Kaksi oli täysin samaa mieltä ja kaksi jokseenkin samaa mieltä.

7.5 Kasvatusyhteistyö ja sen sujuvuus

Kodin ja päiväkodin välistä yhteistyötä ja tiedonkulkua koskevia kokemuksia pyrimme selvittämään avoimella kysymyksellä. Pyysimme vanhempia kertomaan kokemuksiaan kodin ja päiväkodin välisestä kasvatusyhteistyöstä ja sen sujuvuudesta. Pyysimme myös kertomaan, mitkä asiat vanhempien mielestä toimivat ja missä olisi vielä parantamisen varaa. Kolme vastaajista on kokenut kasvatusyhteistyön toimivan hyvin. Kaksi vastaajista kokee pääasiassa yhteistyön hyvänä, mutta lisäävät, että ryhmäkoot mietityttävät ja muutostilanteiden organisoimisessa on parantamisen varaa. Vanhemmat toivovat myös, että esimerkiksi tapahtumista ilmoitettaisiin aikaisemmin ja että vanhemmille järjestettäisiin enemmän tilaisuuksia tai hetkiä, joissa voi keskustella rauhassa lapsen päiväkotiarjesta.

”Sujuu hyvin, ilmapiiri ja viestintä avointa. Parantamisen varaa arjen sujumisessa muutostilanteissa, vaikka voivatko ne sujua ikinä... muutoksilla tarkoitan esim. sijaisuuksia tms. Hyvää on myös avoimen ilmapiirin lisäksi selvä tahto tehdä hyvä ja taidepainotteisuutta tukeva/toteutettava päiväkotii.”

Tiedon kulkeminen kodin ja päiväkodin välillä on tärkeä osa kasvatusyhteistyön onnistumista. Kysyimme vanhempien kokemuksia siitä, miten tieto on kulkenut kodin ja päiväkodin välillä ja onko tiedottaminen ylipäättään ollut toimivaa. Kaikki kahdeksan (8) haastattelulomakkeen palauttanutta

vanhempaa ovat kertoneet kokemuksiinsa tiedottamisen toimivuutta koskien. Heistä kuusi (6) vastasi, että päiväkodin käyttämä sähköinen tiedotuskanava Daisynet ei toimi toivotulla tavalla. Perinteisiä paperisia seinätiedotteita tai seinäkalentereita toivoo käytettävän kaksi vastanneista vanhemmista.

Erytystä huomiota toiminnan kehittämisessä tulisi vastaajien mielestä kiinnittää kohtaamistilanteisiin ja kiireettömän ilmapiirin luomiseen, varsinkin lapsen tuonti- ja hakutilanteissa. Yksi vanhempi koki, että henkilökunnan iloisuus on hävinnyt ja että päiväkodin siisteyteen pitäisi kiinnittää huomiota. Lisäksi yksi vastaajista pohti taiteen laajempaa näkymistä päiväkodin arjessa, mutta siten, ettei se tapahdu lapsen perustarpeiden ja -hoidon kustannuksella. Lisäksi yksi vastaajista mainitsi lasten sosiaalisten suhteiden tukemisen tärkeäksi tavoitteeksi. Taidepäiväkoti Valo oli vastaajien mielestä onnistunut erityisesti siinä, että lapsi viihtyy päiväkodissa, hoitajat ovat mukavia ja päiväkodin vaihtaminen sujunut lasta ajatellen helposti.

*”Hyvä fiilis tekemisessä, mikä heijastunut koko ajan erityisesti johtamisen kautta. Tahto tehdä on koko ajan kerrottu mitä tavoitteita ja kysytty toiveita yms. Kiire/sijais-
tukset näkyneet viime aikoina, mutta niistä puhuttu ja tiedän saman tilanteen olevan
muuallakin. Toivottavasti rekrytointia voi tehdä ja siinä kiinnitetään huomiota juuri
hyvään tekemisen meininkiin. Tykkään myös, että henkilökunnassa on kaikenlaisia
persoonia!”*

7.6 Lasten näkemyksiä päiväkodin toiminnasta

Lapsille jätimme haastattelulomakkeeseen tyhjiä laatikoita, joihin he saivat piirtää ajatuksiaan päiväkodin arjesta. Laatikot otsikoimme lapsentasoisesti, jolloin lapsi sai yhdessä vanhempansa kanssa pohtia kyseistä aihetta ja piirtää siitä laatikkoon kuvan. Päiväkoti voi hyödyntää toimintaa suunnitellussaan näitä lasten toiveita ja ajatuksia. Kahdeksasta lapsesta kolme on tuottanut kuvallisia vastauksia haastattelulomakkeeseen ja kertonut ajatuksiaan päiväkodista.

Päätimme huomioida tutkimuksessamme lapsen osallisuuden, sillä se on määritelty yhdeksi tärkeimmistä arvoista ja tavoitteista myös varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (Opetushallitus 2018, 21). Tällä tavoin saimme yhdistettyä myös lapsen ja vanhemman välisen vuorovaikutuksen vahvistamisen sekä taidelähtöisen menetelmän käyttämisen. Ne lapset, jotka olivat tuottaneet kuvallisia vastauksia lomakkeeseen, eivät kuitenkaan vastanneet kaikkiin lapsille osoitettuihin kysymyksiin, vaan osa laatikoista jäi tyhjiksi. Voimme pohtia, valikoituivatko ne kysymykset, joihin vastattiin, sen perusteella, miten paljon ajatuksia ne lapsessa herättivät ja miten tärkeinä itselleen he kokivat kyseiset aiheet.

Lasten vastauksissa mieluisimpina asioina päiväkodissa näkyivät erilaiset leikit ja kaverit. Kaveri- ja ystävyysuhteet olivat siis lasten mielestä tärkeitä ja mieluisia. Yksi lapsi kertoi piirroksellaan toivonsa päiväkotiin trampoliinia. Myös ongelmat kaverisuhteissa mietityttivät lapsia, ja yksi lapsi oli

piirtänyt vastauslaatikon reunojen ulkopuolelle ulottuvan kuvan, jolla lapsi ilmaisi harmitusta siitä, että toinen lapsi on töninyt, potkinut ja vienyt leluja käsistä.

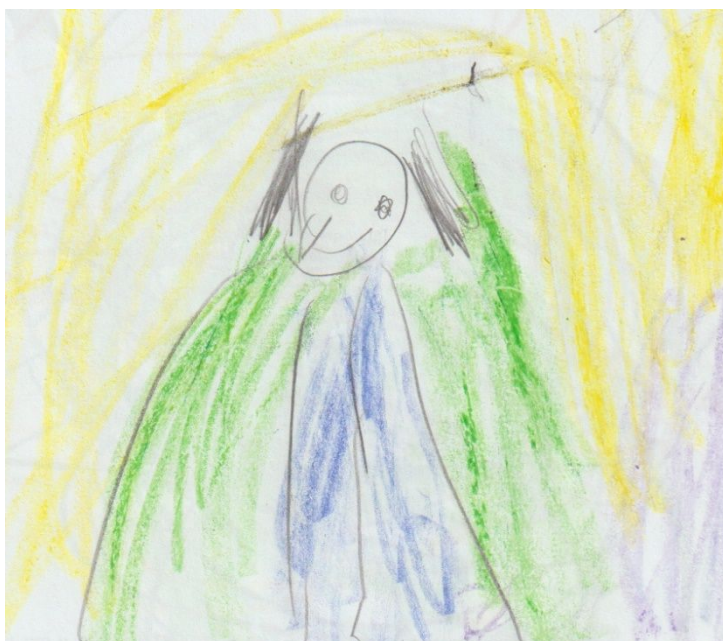
KUVA 1. Parasta on piirtäminen ja kaverit.

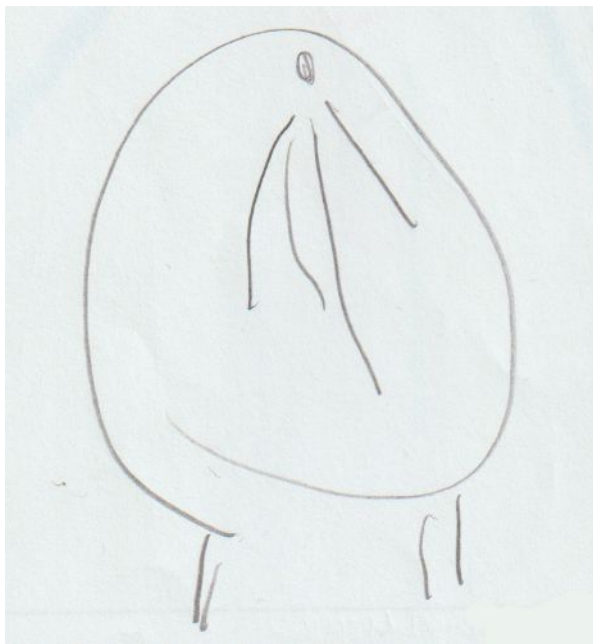
KUVA 2. Iloinen mieli ja kaverit.

KUVA 3. Ulkoleikit.

KUVA 4. Lempipuhua päiväkodissa on leikkiminen.

KUVA 5. Lapsen toive päiväkotiin: Trampoliini.

KUVA 6. Päiväkodissa ei ole kivaa, kun kaveri tönii ja vie lelut käsistä ja potkii selkään.

8 TUTKIMUSTULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Vastauksista välittyi se, että vanhemmat ovat nykyään tietoisia taidelähtöisten menetelmien käytöstä ja niiden hyödyistä, mutta eivät kuitenkaan osanneet sanoa, kuinka paljon niiden käyttö on vaikuttanut lasten kasvuun, oppimiseen ja kehitykseen näin lyhyellä aikavälillä. Konkreettiset asiat, kuten lapsen innostuminen piirtämisestä, esiintymisestä ja musiikillisesta toiminnasta kuitenkin nähtiin liittyvän taidelähtöisten menetelmien käyttöön päiväkodin arjessa. Lisäksi vanhemmat ovat havainneet lasten persoonan ja itsetunnon kehitykseen liittyviä positiivisia muutoksia ainakin rohkeuden, itseilmaisun monimuotoistumisen sekä luovuuden ja mielikuvituksen alueilla. Nämä havainnot tukevat myös taidelähtöisten menetelmien hyötyjä koskevasta teoriasta saatuja tietoja (ks. Tämän opinnäytetyön alaluku 3.2. Taidelähtöiset menetelmät kasvun, kehityksen ja oppimisen tukena).

Ensimmäisen tutkimuskysymyksemme alakysymyksenä halusimme selvittää, miksi vanhemmat valitsivat taidepäiväkoti Valon lapsensa hoitopaikaksi. Tutkimuksen tulokset osoittavat, että taidepainotteisuus ei ole ollut suuressa roolissa päiväkodin valintaa koskien, vaan välimatka kodin ja päiväkodin välillä on merkittävin syy. Kaksi vastanneista kertoi, että päiväkotipaikkoja ei ollut kunnallisella puolella hoidontarpeen alkaessa, ja että heidät oli ohjattu ottamaan yhteyttä taidepäiväkoti Valoon. Tuloksista ei käynyt ilmi, että päiväkodin yksityisyys olisi ollut yleisesti merkittävä tekijä päiväkodin valinnassa. Päiväkodin yksityisyys oli vaikuttanut valintaan kahdella vastanneista. Vaikka päiväkodin taidepainotteisuus ei useimmilla ollut ratkaiseva tekijä päiväkodin valinnassa, se koettiin ”hyvänä plussana” ja vanhemmilla oli kuitenkin odotuksia ja toiveita siihen liittyen.

Toinen tutkimuskysymyksemme oli, millaisiin asioihin henkilökunnan tulisi vanhempien mielestä kiinnittää huomioita taidepäiväkoti Valon toimintaa suunnitellessaan. Pyrimme selvittämään vastausta tutkimuskysymykseen sekä avoimilla kysymyksillä että 18:n (kahdeksantoista) väittämän sarjalla, jolla mitattiin perheiden näkemyksiä määrällisesti analysoitavilla aineistolla. Haastattelulomakkeella saadut vastaukset vaihtelivat ääripäästä toiseen ja vanhempien subjektiiviset kokemukset olivat moninaisia. Suurimpia yhteneväisyyksiä olivat informaation kulkua koskevat kokemukset, joissa toivottiin erityisesti, että päiväkodissa käytössä oleva sähköinen tiedostuskanava DaisyNet saataisiin toimimaan sujuvasti. Tiedotuksen tehostamiseksi vanhemmat toivoivat esimerkiksi seinälle ripustettavaa kalenteria ja että asioista tiedotettaisiin hyvissä ajoin.

Väittämäjoukon avulla saimme tietoa siitä, kuinka moninaisia kokemuksia vanhemmilla oli päiväkodin arkeen ja sen sujuvuuteen liittyvistä asioista. Kokemukset vaihtelivat erittäin laajalla skaalalla. Eniten positiivisia kokemuksia (enemmän kuin neljä täysin tai jokseenkin samaa mieltä -vastauksia) vanhemmilla oli oppimisympäristöjen innostavuudesta, motivoivuudesta ja turvallisuudesta. Positiivisia kokemuksia heillä oli myös siitä, että heille oli kerrottu päiväkodin toimintaperiaatteista ja -tavoista, he kokivat voivansa vaikuttaa lapsensa päivään päiväkodissa ja heidän on helppo kertoa omista ajatuksistaan ja toiveistaan lapsensa päivähoitoa koskien. Yli puolet vastanneista koki myös, että lapsi jää mielellään päiväkotiin, hän saa riittävästi lepoa ja hän on tyytyväinen päiväkodissa tarjottavaan ruokaan. Negatiivisimmat kokemukset (enemmän kuin neljä jokseenkin tai täysin eri mieltä -vastauksia) vanhemmilla koskivat tuonti- ja hakutilanteiden ilmapiiriä ja sen kiirrettömyyttä.

Useat vastanneista oli sitä mieltä, että ilmapiiri ei ole kiireetön, eikä henkilökunnalla ole aina tarpeeksi aikaa kertoa lapsen päivästä edellä mainituissa tilanteissa. Henkilökunnan tulee vanhempien mukaan kiinnittää huomiota kiireettömyyteen ja aitoon läsnäoloon erityisesti lapsen tuonti- ja hakutilanteissa. Henkilökunnan vaihtuvuuden koettiin vaikuttavan negatiivisesti ilmapiiriin ja yleiseen arjen sujuvuuteen. Pikakuulumisia kerrotaan päivittäin, mutta vanhemmat toivoivat enemmän tilaisuuksia keskustella lapsen asioista ja päiväkotipäivien kulusta.

Kaiken kaikkiaan vanhempien kokemukset väittämäjoukon perusteella mitattuna olivat kuitenkin suhteellisen positiivisia. Suurimpaan osaan väittämistä vanhemmat ympyröivät joko täysin samaa tai jokseenkin samaa mieltä -vaihtoehdon. Useisiin väittämiin saatiin yksi tai useampi en osaa sanoa -vaihtoehto, joka osaltaan kertoo sekin päiväkodin ja vanhempien välisestä tiedonkulun toimivuudesta. Eniten En osaa sanoa -vastauksia ympyröitiin niissä väittämissä, joilla mitattiin vanhempien kokemuksia siitä, onko lapsella päiväkodissa riittävästi aikaa leikkiin ja lepoon sekä siihen, käytetäänkö vanhempien mielestä eri taidemenetelmiä monipuolisesti päiväkodin arjessa. Vanhemmat olivat epävarmoja myös lapsen mielenkiinnonkohteiden ja yksilöllisten tarpeiden huomioimisesta päiväkodin arjessa, ja tämä väittämä keräsi useita En osaa sanoa -vastauksia. Luonnollisesti nämä ovat niitä asioita, joista vanhemmilla ei voikaan välttämättä olla tarkkaa tietoa ilman, että lapsen kuulumisista ja tekemisistä kerrotaan hakutilanteissa monipuolisesti ja kiireettömästi.

9 POHDINTA

Tämän tutkimuksen tuloksia ei voida mielestämme yleistää koskemaan muita taidepainotteisia päiväkotieja tai niiden toimintaa. Tähän tutkimukseen kerätty ja saatu aineisto koostuu Pilke taidepäiväkoti Valossa päivähoitossa olevien lasten vanhempien omista subjektiivisista kokemuksista tutkimushetkellä. Kokemukset vaihtelivat laajasti ääripäästä toiseen. Haastattelulomakkeen täytti ja palautti ainoastaan 8 (kahdeksan) perhettä, vaikka lomakkeita jaettiin kaikille neljällekymmenellekahdeksalle perheelle, joiden lapset olivat asiakkaita taidepäiväkoti Valossa tutkimushetkellä.

Uskomme, että vähäinen vastaajamäärä johtuu ainakin osittain siitä, että päiväkodin toiminta oli tutkimushetkellä vielä varsin alkutekijöissään. Huomioon voidaan ottaa myös mahdollinen yleinen asenne kyselyitä ja niiden täyttämistä kohtaan. Päädyimme kuitenkin paperisen haastattelulomakkeen käyttämiseen aineistonkeruumenetelmänä siksi, että kynnyksen esimerkiksi sähköisen lomakkeen täyttämiseen voi olla mielestämme vielä suurempi. Myös meille haastattelulomakkeen käyttö oli omien ajallisten resurssiemme puitteissa parempi valinta, kuin esimerkiksi henkilökohtaisten teema-haastattelujen toteuttaminen.

Tutkimusta tehdessä on aina pohdittava tutkimuksen validiteettia ja reabiteettia. Validiteetilla tarkoitetaan sitä, että tutkimuksessa on tutkittu niitä asioita, joita on luvattu tutkia. Toisin sanoen tutkimuksella on pystytty saamaan vastauksia asetettuihin tutkimuskysymyksiin. Reabiteetilla tarkoitetaan sitä, että tutkimuksen tulokset ovat toistettavissa samalla käytetyllä mittarilla (Tuomi ja Sarajärvi 2013, 136.) Koemme, että tämä tutkimus antaa luotettavaa tietoa perheiden kokemuksista ja tyytyväisyydestä tutkimushetkellä. Koska tulokset analysoitiin aineistolähtöisesti, niistä ei ole tehty omia tulkintoja, jotka voisivat vääristää tuloksia. Pyrimme pitämään omat ennakkokäsityksemme mahdollisimman vähäisinä aineistoa analysoidessamme. Aineistoa läpikäydessä tulee ottaa huomioon myös päiväkodin tilanne tutkimushetkellä, jolloin toiminta uudessa päiväkodissa on vielä hakenut muotoaan. Voimme kuitenkin havaita tutkimuksen tuloksista paljon myönteisiä kokemuksia taidepäiväkodin menetelmien käytöstä, vaikka vanhemmat eivät olleetkaan varmoja, ovatko juuri kyseiset menetelmät olleet avaintekijöinä lasten oppimisessa.

Jotkut vastaajista yhdistivät esimerkiksi itseilmaisutaitojen kehityksen taidepäiväkodin menetelmien käyttöön. Nämä kyseiset taidot taas edistävät minäkuvan, itsetunnon ja sosiaalisten taitojen kehittymistä, mistä puolestaan seuraa suotuisat vaikutukset syrjäytymisen ehkäisyyn. Mielestämme työskentely syrjäytymisen ehkäisemiseksi tulee alkaa jo lapsen varhaisiässä, jolloin varhaiskasvatustyöskentelyn toiminta on suuressa roolissa. Tässä tapauksessa voimme siis päätellä, että taidepäiväkodiksi profiloituminen ja tämän mukaan toiminnan suunnitteleminen on tuottanut positiivisia tuloksia ja parhaassa tapauksessa vaikutukset ulottuvat pitkälle lapsen tulevaisuuteen.

Tästä tutkimuksesta saatuja tuloksia voidaan käyttää hyödyksi taidepäiväkoti Valon toimintaa ja käytäntöjä kehitettäessä. Tutkimus voidaan toistaa uudelleen esimerkiksi vuoden päästä, kun tutkimuksen tämänhetkiset tulokset on otettu käytäntöön ja perheiden toiveet, odotukset ja kokemukset

sekä kehittämisideat on otettu toiminnassa huomioon. Tutkimuksen reabiliteetin näkökulmasta käytetty mittari ei kuitenkaan välttämättä ole kovin stabiili, koska lomakehaastatteluun vastaamisen hetkellä myös vastaajan oma tunnetila voi vaikuttaa vastauksiin.

Opinnäytetyöprosessi on vaatinut meiltä tutkijoina paljon. Haasteellisinta prosessin etenemisen kannalta olivat muut jäljellä olevat opinnot, työelämään siirtyminen sekä se, että asuimme eri paikkakunnilla, joten saman pöydän ääreen työskentelemään pääseminen oli haastavaa. Tutkimusprosessina vaati paljon perehtymistä ja tiedonkeruuta niin taidelähtöisten menetelmien ja taidekasvatuksen teoriasta, kuin tutkimusmenetelmien ja analyysimallienkin teoriapohjasta. Tällä opinnäytetyöllä on merkitystä myös meille tekijöille. Lähtökohtaisesti olimme kiinnostuneita lisäämään omaa tietämystämme taidelähtöisistä menetelmistä ja taidekasvatuksesta varhaispedagogiikassa. Valmistuvina sosionomeina (AMK) ja tulevina varhaiskasvatusalan ammattilaisina tämä opinnäytetyö on antanut meille teoretiedon lisäksi myös käytännön kokemusta tutkimustyöstä.

Nyt jälkeenpäin ajateltuna olisimme voineet markkinoida tutkimusta etukäteen esimerkiksi vanhempainilloissa, jolloin olisimme kenties saaneet enemmän vastauksia. Myös oma ajankäyttö ja sen hallinta olisi voinut olla tehokkaampaa. Pohtiessamme kahdeksantoista monivalintakysymyksen sarjaa ja sen asteikkoa, muuttaisimme nyt asteikkoa siten, että neutraali "En osaa sanoa" -vaihtoehto olisi asteikon keskellä. Vaihtoehdon sijoittuminen asteikon toiseen päähän on saattanut aiheuttaa vastauksissa hämmennystä.

LÄHTEET JA TUOTETUT AINEISTOT

- AHONEN, Liisa 2017. Vasun käyttöopas. PS-kustannus 2017. 1. painos. Juva: Bookwell Digital.
- ANTTILA, Eeva 2009. Tanssii tätien kanssa – luova liikunta ja tanssi varhaiskasvatuksessa. Julkaisussa: RUOKONEN, Inkeri, RUSANEN, Sinikka ja VÄLIMÄKI, Anna-Leena (toim.) 2009. Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa. Iloa, ihmettelyä ja tekemistä. [Verkkojulkaisu]. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Opas 3. Helsinki: Yliopistopaino Oy. [Viitattu 2019-11-13.] Saatavissa: <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80314/3ade1cb7-b61e-4c73-b0a8-b0305b3f927b.pdf?sequence=1>
- EPERUSTEET 2018. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat [verkkojulkaisu]. [Viitattu: 2019-10-30.] Saatavissa: <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/varhaiskasvatus/1266381/tekstikappale/1291590>
- JÄNTTI, Tuire 2018-12-14. Päiväkodin johtaja. [Keskustelu.] Kuopio: Pilke taidepäiväkoti Valo.
- KANANEN, Jorma 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. Miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 176. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- KANNINEN, Katri ja SIGFRIDS, Arja 2012. Tunne minut! Turva ja tunteet lapsen silmin. PS-kustannus. Juva: Bookwell Oy.
- KRONQVIST, Eeva-Liisa 2016. Varhaispedagogiikan kehityspsykologinen perusta [artikkeli]. Julkaisussa: HUJALA, Eeva ja TURJA, Leena (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. PS-kustannus 2016. 3. päivitetty painos. Juva: Bookwell Oy.
- MCLENNAN, Deanna Marie Pecaski 2010. Process or product? The Argument for Aesthetic Exploration in the Early Years [verkkoartikkeli]. Early Childhood Education Journal 2010, 38:81. [Viitattu 2019-10-29.] Springer Netherlands. Business Media, LLC. 2010. Saatavissa: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10643-010-0411-3#enumeration>
- MÄKIVAARA, Marjut ja SARVIAHO, Mari 1999. Kivi, paperi ja sakset. Ympäristö- ja taidekasvatusta yhteistoiminnallisoin keinoin. 1. painos. Tampere: Tammer-paino Oy.
- OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ s.a. Varhaiskasvatusta koskeva lainsäädäntö [verkkosivu]. [Viitattu: 2019-10-30.] Saatavissa: <https://minedu.fi/varhaiskasvatuslait>
- OPETUSHALLITUS 2018. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018. Oppimiskäsitys [verkkojulkaisu]. [Viitattu: 2019-01-23.] Saatavissa: https://www.oph.fi/download/195244_Varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet19.12.2018.pdf
- OPETUSHALLITUS 2018. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018. Laaja-alaisen osaamisen alueet [verkkojulkaisu]. [Viitattu 2018-01-28]. Saatavissa: https://www.oph.fi/download/195244_Varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet19.12.2018.pdf
- PILKE PÄIVÄKODIT 2019. Päiväkodit Kuopio. [Verkkosivu.] [Viitattu 2018-01-09]. Saatavissa: <https://www.pilkepaivakodit.fi/paivakodit/kuopio/>
- PILKE PÄIVÄKODIT s.a. Pilke päiväkodit Oy. [Verkkosivu.] [Viitattu 2019-29-10]. Saatavissa: <https://www.pilkepaivakodit.fi/tietoa-yrityksesta/>
- PÄÄJOKI, Tarja 2016. Taiteellinen toimijuus. Julkaisussa: HUJALA, Eeva ja TURJA, Leena (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. PS-kustannus 2016. 3. päivitetty painos. Juva: Bookwell Oy.
- RUOKONEN, Inkeri 2009. Musiikillista oppimisympäristöä luomaan. Julkaisussa: RUOKONEN, Inkeri, RUSANEN, Sinikka ja VÄLIMÄKI, Anna-Leena (toim.) 2009. Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa. Iloa, ihmettelyä ja tekemistä. [Verkkojulkaisu]. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Opas 3. Helsinki: Yliopistopaino Oy. [Viitattu 2019-11-13.] Saatavissa: <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80314/3ade1cb7-b61e-4c73-b0a8-b0305b3f927b.pdf?sequence=1>

- RUOKONEN, Inkeri ja RUSANEN, Sinikka 2009. Esteettinen kasvattaja kulttuurisena kasvattajana. Julkaisussa: RUOKONEN, Inkeri, RUSANEN, Sinikka ja VÄLIMÄKI, Anna-Leena (toim.) 2009. Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa. Iloa, ihmettelyä ja tekemistä. [Verkkójulkaisu]. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Opas 3. Helsinki: Yliopistopaino Oy. [Viitattu 2019-11-13.] Saatavissa: <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80314/3ade1cb7-b61e-4c73-b0a8-b0305b3f927b.pdf?sequence=1>
- RUSANEN, Sinikka 2009. Lapsen kuvista kulttuurin kuviin. Julkaisussa: RUOKONEN, Inkeri, RUSANEN, Sinikka ja VÄLIMÄKI, Anna-Leena (toim.) 2009. Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa. Iloa, ihmettelyä ja tekemistä. [Verkkójulkaisu]. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Opas 3. Helsinki: Yliopistopaino Oy. [Viitattu 2019-11-13.] Saatavissa: <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80314/3ade1cb7-b61e-4c73-b0a8-b0305b3f927b.pdf?sequence=1>
- RUSANEN, Sinikka, KUUSELA, Mirva, RINTAKORPI, Kati ja TORKKI, Kaisa 2014. Musta tuntuu punaiselta. Kuvataiteellinen toiminta varhaisiässä. Lasten Keskus ja Kirjapaja 2014. Riika: Livonia Print 2014. Helsinki: Lasten Keskus ja Kirjapaja Oy.
- TUOMI, Jouni ja SARAJÄRVI, Anneli 2013. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Kustannusosakeyhtiö Tammi 2009. Vantaa: Hansaprint Oy.
- TUOMI, Jouni ja SARAJÄRVI, Anneli 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 2. painos. Helsinki: Tammi.
- UNICEF 1989. YK:n yleissopimus lasten oikeuksista. [Verkkodokumentti.] [Viitattu 2018-02-03]. Saatavissa: https://unicef.studio.crasman.fi/pub/public/pdf/LOS_A5fi.pdf
- VARHAISKASVATUSLAKI. L 540/2018. Finlex. Lainsäädäntö. [Viitattu 2019-10-30]. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540#Pidp447674160>
- VILÉN, Marika, VIHUNEN, Riitta, VARTIAINEN, Jari, SIVÉN, Tuula, NEUVONEN, Sohvi ja KURVINEN, Auli 2006. Lapsuus, erityinen elämänvaihe. 1.-2. painos 2007. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.
- VÄLIMÄKI, Anna-Leena 2009. Taidekasvatuksen oivallus lasten vanhemmille. Julkaisussa: RUOKONEN, Inkeri, RUSANEN, Sinikka ja VÄLIMÄKI, Anna-Leena (toim.) 2009. Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa. Iloa, ihmettelyä ja tekemistä. [Verkkójulkaisu]. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Opas 3. Helsinki: Yliopistopaino Oy. [Viitattu 2019-11-13.] Saatavissa: <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80314/3ade1cb7-b61e-4c73-b0a8-b0305b3f927b.pdf?sequence=1>

LIITE 1: TUTKIMUSLUPA**TUTKIMUSLUPA**

Pilke Päiväkodit
 Pilke taidepäiväkoti Valo
 Paloniementie 4
 70840 Kuopio

Pyydämme saada tutkimusluvan opinnäytetyömme toteuttamiseksi Pilke taidepäiväkoti Valossa keväällä ja kesällä 2019.

Opinnäytetyön perusajatus, aihe ja kohderyhmä

Opinnäytetyömme aiheena on taidelähtöisten menetelmien käyttö varhaiskasvatuksessa. Työmme tarkoituksena on toteuttaa lomakehaastattelu, jonka kohderyhmänä ovat Pilke taidepäiväkoti Valon perheet. Lomakehaastattelulla osallistetaan perheet, sekä lapset että huoltajat, antamaan palautetta Pilke taidepäiväkoti Valon toiminnasta sen ensimmäisen puolen vuoden toiminnan ajalta. Lomakehaastattelupohjassa on tilaa myös lasten omille ajatuksille ja piirustuksille. Näin myös lasten omat kokemukset tulevat näkyviksi.

Aineiston keruu tapahtuu touko-kesäkuun aikana 2019. Tavoitteena on, että kerätty aineisto on analysoitu syksyllä 2019. Opinnäytetyö jätetään arvioitavaksi loppusyksyllä 2019.

Opinnäytetyön tavoite

Tavoitteenamme on saada luotettavaa tietoa perheiltä siitä, miten he ovat päätyneet juuri taidepainotteisen päiväkodin asiakkaiksi, miten he kokevat Pilke taidepäiväkoti Valon arjen sujuneen. Lisäksi tutkimuksella pyritään saamaan vastauksia siihen, millaisia odotuksia ja toiveita perheillä on taidelähtöisten menetelmien käytöstä varhaiskasvatuksessa ja päiväkodin arjessa.

Opinnäytetyön tarkoitus

Työn tarkoituksena on kerätyn aineiston pohjalta saada arvokasta tietoa siitä, miten Pilke taidepäiväkoti Valo voi kehittää toimintaansa jatkossa niin sekä arjen sujuvuuden ja toimivuuden kuin taidepedagogian kehittämisen näkökulmista.

Opinnäytetyön tekijät

Saija Häkkinä

Anna Jyrinki

Savonia ammattikorkeakoulu
 Sosiaalialan tutkinto-ohjelma (AMK)
 Haukisaarentie 2
 74130 Iisalmi

TUTKIMUSLUPA

Pilke Päiväkodit
 Pilke taidepäiväkoti Valo
 Paloniementie 4
 70840 Kuopio

MYÖNNETTY TUTKIMUSLUPA

_____ Kyllä _____ Ei

Päivämäärä ja paikka

Allekirjoitus ja nimenselvennös

LIITE 2: SAATEKIRJE

Hyvä Pilke taidepäiväkoti Valon asiakas!

Olemme sosionomiopiskelijoita Savonia ammattikorkeakoulusta, Iisalmen kampukselta ja suuntaudumme opinnoissamme varhaiskasvatukseen. Toteutamme opinnäytetyönämme laadullisen tutkimuksen koskien Pilke taidepäiväkoti Valon asiakkaiden (huoltajien ja lasten) odotuksia ja kokemuksia koskien päiväkodin toimintaa ja arjen sujuvuutta sekä taidelähtöisten menetelmien käyttöä päiväkodissa. Tätä varten tarvitsemme teidän apuunne.

Toivomme, että täytätte kotona yhdessä lapsenne kanssa oheisen haastattelulomakkeen. Vastaukset analysoidaan ja niitä käytetään aineistona opinnäytetyöraporttiimme, joka julkaistaan Theseus -Internetsivustolla. Lisäksi päiväkotivalo voi hyödyntää vastauksia päiväkodin toiminnan kehittämiseksi, jolloin teidän kokemuksenne ja toiveenne ovat erityisen arvokkaita.

Haastattelulomake täytetään anonyymisti. Avoimiin kysymyksiin voitte pohtia vastauksia yhdessä lapsenne kanssa. Lapsille on varattu myös kokonaan omia vastauslaatikoita, joihin on lupa piirtää ja yhdessä huoltajan kanssa pohtia ja kirjoittaa vastauksia. Huolehdihan kuitenkin, ettei lapsi kirjoita omaa nimeään hänelle varattuihin vastauslaatikoihin! Näin pystymme edelleen takaamaan vastausten anonymiteetin. Opinnäytetyön raportissamme kunnioitamme vastaajan tietosuojaa, eikä tuloksista käy ilmi vastaajan henkilöllisyys. Pyydämme teitä palauttamaan täytetyn haastattelulomakkeen suljetussa kirjekuoressa 31.5.2019 mennessä taidepäiväkoti Valoon niille varattuun palautuslaatikkoon.

Mikäli teille herää kysymyksiä tutkimusta, haastattelulomaketta tai opinnäytetyötämme koskien, voitte ottaa meihin yhteyttä sähköpostitse!

Yhteistyöstä kiittäen,

Sosionomiopiskelijat

Saija Häkkinen ja Anna Jyrinki

Saija.Hakkila@edu.savonia.fi

Anna.Jyrinki@edu.savonia.fi

Savonia ammattikorkeakoulu
Haukisaarentie 4
74130 Iisalmi

LIITE 3: LOMAKEHAASTATTELURUNKO

Haastattelulomake Taidepäiväkoti Valon asiakkaille

Perheestämme lapsia taidepäiväkoti Valossa päivähoidossa on

_____ 1
 _____ 2 tai enemmän

Lapsen ikä (merkitse rastilla): _____ 0 – 3 vuotta _____ 4 – 5 vuotta

Milloin lapsesi alkoi saamaan varhaiskasvatusta Pilke taidepäiväkoti Valossa? Merkitse kk/vvvv.

Onko lapsenne saanut varhaiskasvatusta jossakin muussa varhaiskasvatuksen yksikössä ennen päivähoidon aloittamista taidepäiväkoti Valossa?

- _____ Kunnallinen päiväkoti
 _____ Yksityinen päiväkoti
 _____ Perhepäivähoito (yksityinen tai kunnallinen)
 _____ Ryhmäperhepäivähoito (yksityinen tai kunnallinen)
 _____ Lapseni ei ole ollut aiemmin varhaiskasvatuksen asiakkaana

Mitkä asiat vaikuttivat siihen, että valitsitte Pilke taidepäiväkoti Valon lapsenne hoitopaikaksi?

- _____ Välimatka kotoa päiväkotiin
 _____ Pilke päiväkodit ovat perheellemme ennestään tuttuja
 _____ Taidepainotteisuus (piirtäminen, maalaaminen, musiikki, draama ym.)
 _____ Pilke päiväkotien arvot vastaavat perheemme arvoja
 _____ Olen itse ollut taidepainotteisessa päiväkodissa tai koulussa
 _____ Olen itsekin kiinnostunut taidemenetelmistä
 _____ Pienryhmätoiminta
 _____ Lasten omat projektit oppimisen välineinä
 _____ Yksityinen päiväkoti

Muu syy, mikä? Kertokaa vapaasti omia näkemyksiänne valintaanne vaikuttaneista syistä.

Millaisia toiveita ja odotuksia perheellänne oli taidepäiväkodin toiminnasta? Mitkä odotuksista ovat toteutuneet, onko jokin jäänyt toteutumatta?

Tähän lapsesi voi piirtää ajatuksiaan päiväkodista. 😊

Jos lapsenne on ollut aiemmin varhaiskasvatuksen asiakkaana, miten Pilke taidepäiväkoti Valo eroaa aiemmasta varhaiskasvatusyksiköstä, jossa lapsenne on ollut?

Tähän lapsesi voi piirtää toiveistaan päiväkodille. 😊

Miten odotitte, että taidepainotteisuus näkyy lapsen kasvussa ja kehityksessä? Miten odotukset ovat täyttyneet?

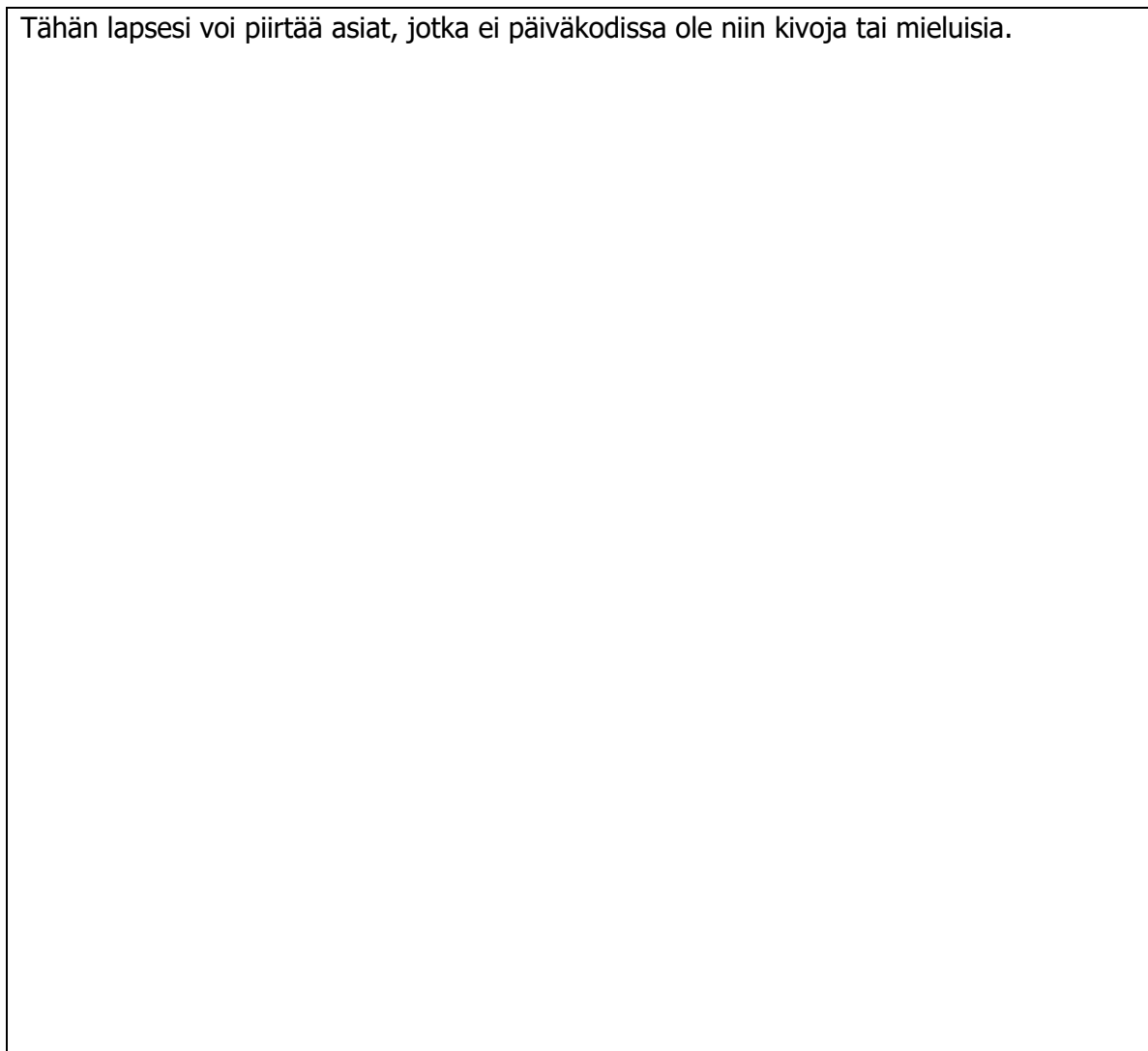
Tähän lapsesi voi piirtää oman kuvansa. 😊

Millaisia taitoja lapsenne on oppinut ollessaan päivähoitossa Pilke taidepäiväkotia Valossa? Minkälaisien taitojen kehittymiseen ja oppimiseen uskotte taidelähtöisten menetelmien käytön vaikuttaneen?

Tähän lapsesi voi piirtää lempipuuhaansa päiväkodissa. 😊

Miten toivoisitte taidepainotteisuuden näkyvän päiväkodin toiminnassa tulevaisuudessa?

Tähän lapsesi voi piirtää asiat, jotka ei päiväkodissa ole niin kivoja tai mieluisia.

Miten kuvailisitte tyytyväisyyttänne seuraaviin päivähoiton laatua koskeviin seikkoihin?
Tässä osiossa ympyröi mielestäsi sopivin vaihtoehto numeroista;

- 1 = täysin samaa mieltä**
2 = jokseenkin samaa mieltä
3 = Jokseenkin erimieltä
4 = täysin erimieltä
5 = en osaa sanoa

Oppimisympäristöt (sisällä ja ulkona) ovat mielestäni innostavia ja lasta motivoivia

1 **2** **3** **4** **5**

Oppimisympäristöt (sisällä ja ulkona) ovat turvallisia

1 **2** **3** **4** **5**

Ilmapiiri on kiireetön lapsen tuonti- ja hakutilanteissa

1 **2** **3** **4** **5**

Työntekijöillä on tarpeeksi aikaa kertoa lapseni päivästä

1 **2** **3** **4** **5**

Minulle on kerrottu päiväkodin toimintaperiaatteista ja toimintamalleista

1 **2** **3** **4** **5**

Taidelähtöisiä menetelmiä käytetään monipuolisesti päiväkodin arjessa

1 **2** **3** **4** **5**

Minulla on ollut mahdollisuus vaikuttaa lapseni päivään päiväkodissa
(esimerkiksi ruokavalio, päivälevon pituus yms.)

1 2 3 4 5

Lapseni toiveita kunnioitetaan ja hänen osallisuuttaan tuetaan

1 2 3 4 5

Lapsella on mahdollisuus leikkiä riittävästi

1 2 3 4 5

Lapsellani on mahdollisuus riittävään lepoon

1 2 3 4 5

Lapseni sosiaalisia taitoja ja kaveritaitoja tuetaan

1 2 3 4 5

Päiväkodissa on riittävästi ammattitaitoista ja motivoitunutta henkilökuntaa

1 2 3 4 5

Lapsella on mahdollisuus saada riittävästi läheisyyttä päivän aikana

1 2 3 4 5

Minun on vanhempana helppo kertoa omista ajatuksistani ja toiveistani päivähoitoa koskien

1 2 3 4 5

Lapseni jää mielellään päiväkotiin

1 2 3 4 5

Lapseni on ollut tyytyväinen päiväkodissa tarjottavaan ruokaan

1 **2** **3** **4** **5**

Päiväkodissa otetaan huomioon lapseni yksilölliset tarpeet ja mielenkiinnon kohteet

1 **2** **3** **4** **5**

Miten teidän mielestänne kasvatusyhteistyö päiväkodin ja kodin välillä sujuu? Mikä on hyvää ja missä on vielä parantamisen varaa?

Millaisia kokemuksia teillä on tiedon kulkemisesta päiväkodin ja kodin välillä? Onko tiedottaminen ollut toimivaa?

Jos ei, miten sitä voisi mielestänne parantaa?

Minkälaisiin asioihin taidepäiväkodin tulisi mielestänne kiinnittää erityistä huomiota toimintaa kehittäessään?

Onko taidepäiväkoti Valo onnistunut mielestänne erityisesti jossakin asiassa?

Tähän lapsesi voi piirtää, mikä on päiväkodissa parasta. 😊

Kiitos paljon osallistumisestanne haastatteluun ja mukavaa kesää! 😊